

Ερευνητική εργασία Α' τάξης Εσπερινού ΓΕΛ Πολυγύρου

Με θέμα:

Χαλκιδική, ο τόπος μου

Σχολικό Έτος 2012-2013
Β' τετράμηνο

Πίνακας Περιεχομένων

Σελίδα

Η Ταυτότητα της Ερευνητικής Εργασίας	3
Το σπήλαιο των Πετραλώνων	4
• Εισαγωγή	4
• Αρχαιολογία	4
• Το κρανίο petralona 1	4
• Φωτογραφικό αφιέρωμα	5
Ουρανούπολη	6
• Γενικές Πληροφορίες	6
• Η Ουρανούπολη του χθες	7
• Η Ουρανούπολη του σήμερα	7
• Τα Νησάκια Δρένια	8
• Σημαντικές Πληροφορίες	8
• Πως να έρθετε	8
• Ο Πύργος της Ουρανούπολης	9
Γαλάτιστα	10
• Ο Πύργος	10
• Μυθολογία, ιστορία & παράδοση	13
• Η κεντρική πλατεία	14
• Γαλακτοτυροκομική επιχείρηση Ηλίας Νταμπίζας & Υιοί Ο.Ε.	14
Ολύνθος	15
• Ιστορικά στοιχεία	15
• Ο αρχαιολογικός χώρος	16
• Τοπογραφικό διάγραμμα των λόφων της Ολύνθου και των ερειπίων της:	17
• Φωτογραφικό υλικό	18
Το Άγιο Όρος	19
• Γεωγραφική θέση	19
• Πολιτική Κατάσταση	20
• Μυθολογία	20
• Αρχαιότητα	20
• Χριστιανισμός	20
• Ο μοναχισμός	21
• Η προσφορά του μοναχισμού	22
• Θρησκευτικός τουρισμός στο Άγιο Όρος. Επίσκεψη σε Μονή.	22
• Τρόπος μετάβασης και χρήσιμες πληροφορίες	24
Παλαιόχωρα	25
• Τυροκομική επιχείρηση Γ. Βαλμάς & ΣΙΑ Ο.Ε.	25
Άγιος Παύλος	26
• Οινοποιείο Ευάγγελος Τσάνταλης Α.Ε.	26
Δουμπιά	28
• Η ιστορία του χωριού	28
• Ανθρακούχο Φυσικό Μεταλλικό Νερό Δουμπιά	30
Επίλογος - Συμπεράσματα	31
Συντελεστές Εργασίας	31

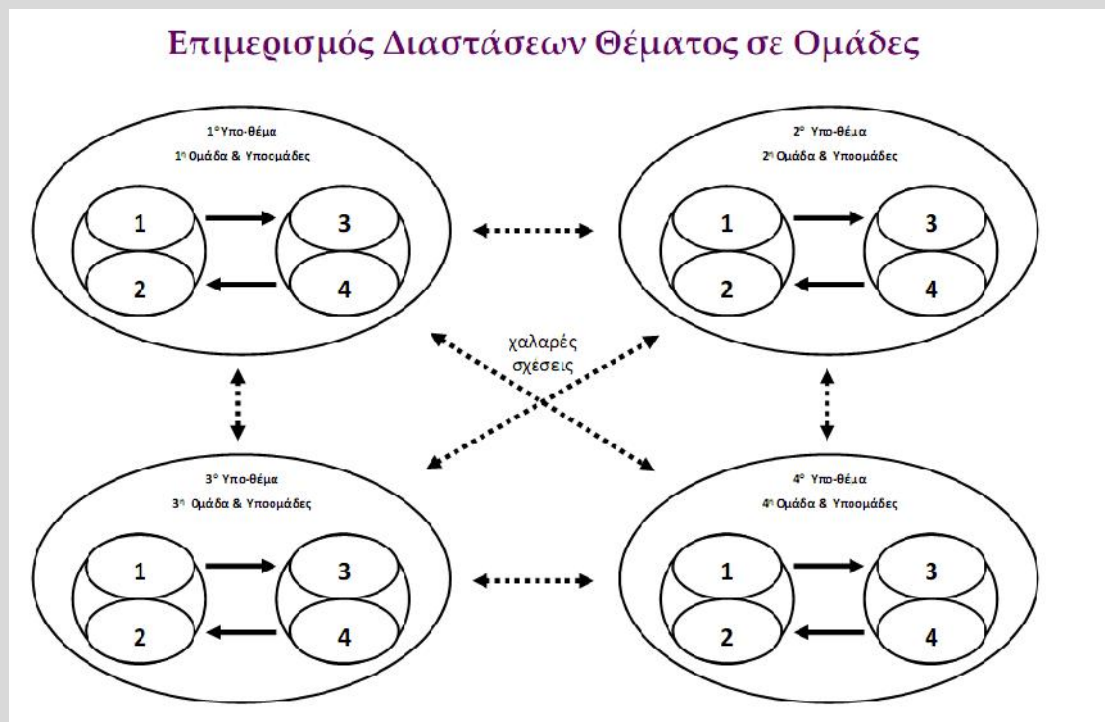
Η Ταυτότητα της Ερευνητικής Εργασίας

Φιλοσοφία-Μεθοδολογία-Στόχοι

Με αυτήν την Ερευνητική Εργασία επιχειρείται μια παρουσίαση των ιδιαίτερων πατρίδων των μαθητών μας που όλοι σαν κοινό παρονομαστή έχουν το Νομό Χαλκιδικής.

Η παρουσίαση δεν αποτελεί έναν «τουριστικό οδηγό», αλλά επιχειρεί να αναδείξει το πολύπλευρο ενδιαφέρον που κάθε ένας από αυτούς τους μικρούς τόπους προσδίδει σε ολόκληρο το νομό. Έτσι βλέπουμε περιοχές με σπάνιες φυσικές ομορφιές, έντονα ιστορικά και παραδοσιακά στοιχεία, θρησκευτικό μεγαλείο αλλά και χωριά που αποτελούν την έδρα για επιτυχημένες επιχειρηματικές δράσεις με αξιοζήλευτη πανελλήνια εμβέλεια και αναγνωρισιμότητα.

Οι μαθητές της Β' τάξης του Εσπερινού ΓΕΛ Πολυγύρου εργάστηκαν σε μικρές ομάδες και στα μέλη των ομάδων ανατέθηκαν υποθέματα προς αναζήτηση και προβληματισμό, σύμφωνα με το παρακάτω μοντέλο:

Οι μαθητές αξιοποίησαν βιωματικές τους γνώσεις αλλά και πηγές που αναζήτησαν στο διαδίκτυο και στον τύπο, σε έντυπες εγκυκλοπαίδειες και οδηγούς. Ο «χώρος εργασίας» τους ήταν κυρίως η σχολική τάξη και το σχολικό εργαστήριο πληροφορικής, αλλά και χώροι εκτός σχολικής μονάδας, ενώ δεν έλειψαν και οι επιτόπου καταγραφές και φωτογραφήσεις.

Εν τέλει επιτεύχθηκαν χωρίς προβλήματα και σε ικανοποιητικό βαθμό οι στόχοι για «βιωματική», «ομαδο-συνεργατική» και «διερευνητική» διδασκαλία-μάθηση.

Το σπήλαιο των Πετραλώνων

• Εισαγωγή

Το σπήλαιο Πετραλώνων βρίσκεται περίπου ένα χιλιόμετρο από το χωριό Πετράλωνα του νομού Χαλκιδικής της Μακεδονίας. Είναι ανοικτό για το κοινό από το 1979. Στο σπήλαιο ανακαλύφθηκαν από τον Άρη Πουλιανό τα ίχνη κατοίκησης Αρχανθρώπων 700.000 περίπου ετών, κατ' εκτίμηση του ίδιου των αρχαιότερων Ευρωπαϊών προγόνων που έχουν βρεθεί μέχρι σήμερα

• Αρχαιολογία

Το σπήλαιο έγινε γνωστό για τα παλαιοντολογικά και παλαιοανθρωπολογικά του ευρήματα ήδη από το 1960, μετά την τυχαία ανακάλυψη σε αυτό από τον κάτοικο των Πετραλώνων Χ. Σαρρηγιαννίδη, του περίφημου απολιθωμένου ανθρώπινου κρανίου. Η αξία του ευρήματος και η μοναδικότητά του έδωσαν αφορμή σε μια σειρά εργασιών μέσα και έξω από το σπήλαιο. Το 1968 και την περίοδο 1974-1988 διενεργήθηκαν ανασκαφές στο σπήλαιο από τον (παλαιο)ανθρωπολόγο Άρη Πουλιανό.

Στις δημοσιεύσεις του Πουλιανού για το σπήλαιο γίνεται λόγος για λίθινα και οστέινα εργαλεία, ο προσωρινός όμως χαρακτήρας των δημοσιευμάτων δεν μας δίνει μια σαφή εικόνα τους. Τα ευρήματα οπωσδήποτε είναι σπουδαιότατα και αποτελούν τις πρώτες μαρτυρίες κατοίκησης του ελληνικού γεωγραφικού χώρου.

Από ανθρωπολογικής άποψης το απολιθωμένο κρανίο είναι σπουδαιότατο εύρημα, όμως δεν υπάρχει ομοφωνία των ειδικών για την χρονολόγησή του και για την αξιολόγησή του. Οι κύριες απόψεις αποκλίνουν σημαντικά και το κρανίο θεωρείται ως ανήκον σε άνθρωπο που έζησε περίπου 700.000 χρόνια πριν από σήμερα κατά την μία και περίπου 200.000 χρόνια πριν από σήμερα κατά την άλλη.

Δυστυχώς δεν διαφαίνεται κάποιος συμβιβασμός ούτε προδιαγράφεται κάποια προσέγγιση μεταξύ των ειδικών και το εύρημα παραμένει ανεκμετάλλευτο ανθρωπολογικά και αρχαιολογικά. Είναι επιτακτική η ανάγκη να δοθεί μια αξιόπιστη απάντηση για την αξιολόγηση των σημαντικότερων ευρημάτων του σπηλαίου των Πετραλώνων.

• Το κρανίο petralona 1

Ανακαλύφθηκε στις 16 Σεπτεμβρίου, 1960 στο Λόφο Κατσίκα Πετραλώνων, από τον Χρήστο Σαρρηγιαννίδη μέσα στο ασβεστολιθικό σπήλαιο και κολλημένο σε ένα σταλαγμίτη 23 εκ. πάνω από το έδαφος.

Το Petralona 1 είναι ιδιαίτερα μεταβατικό στη μορφολογία του - τόσο πολύ, ώστε ορισμένοι πιστεύουν πως αντιπροσωπεύει μια ενδιάμεση κατάσταση ανάμεσα στον *Homo neanderthalensis* και τον πιο αρχέγονο πρόγονό του.

Στην πραγματικότητα μοιράζεται αρκετά χαρακτηριστικά και με άλλα απολιθώματα Νεάντερνταλ, αλλά υπάρχουν επίσης και χαρακτηριστικά πολύ πρωτόγονα. Στη γενική του εμφάνιση το *Petralona 1* έχει το πρόσωπο ενός Νεάντερνταλ αλλά το κρανίο ενός αρχαιότερου τύπου. Αρχικά, το *Petralona 1* ταξινομήθηκε ως *Homo neanderthalensis*, αλλά αργότερα επαναπροσδιορίστηκε ως *Homo erectus*. Σήμερα, όμως, οι περισσότεροι ερευνητές συμφωνούν ότι ανήκει στο είδος των απολιθωμάτων που βρέθηκαν στην Αταπουέρκα και άλλα σημεία στην Ευρώπη, τον *Homo heidelbergensis*.

Αρχικά, το *Petralona 1* χρονολογήθηκε στο βάθος των 70.000 χρόνων, μια ημερομηνία που αντιστοιχεί στα πιο πρόσφατα υπολείμματα Νεάντερνταλ. Σύγχρονες χρονολογήσεις απέδωσαν το χρονικό βάθος των 700.000 χρόνων. Η πιο πρόσφατη, βασισμένη σε τεχνικές αντήχησης ηλεκτρονίου σε συνδυασμό με ραδιοχρονολόγηση και στρωματογραφικά δεδομένα, αποδίδει το ελάχιστο χρονικό βάθος των 200,000 χρόνων. Ωστόσο, η μορφολογία του κρανίου υποδεικνύει με μεγαλύτερη ακρίβεια στο χρονικό βάθος των 300.000 ή 400.000 χρόνων.

• Φωτογραφικό αφιέρωμα

Το ανθρωπολογικό μουσείο της ΑΕΕ στα Πετράλωνα

Χάρτης μεγάλης κλίμακας του σπηλαίου, στον τοίχο του μουσείου

Μπαίνοντας στη σπηλιά

Προχωρώντας προς την αίθουσα της ΑΕΕ

Οι επί 4 δεκαετίες ανασκαφείς του σπηλαίου, ανθρωπολόγοι Άρης και Νίκος Πουλιανός

Η είσοδος του σπηλαίου

Μια από τις τομές όπου φαίνεται η στρωματογραφία του σπηλαίου

Η αίθουσα του Αριστοτέλη

Τα αριθμημένα καρτελάκια είναι ο κάρναβος της ανασκαφής. Πρώτη φορά στην Ελλάδα χρησιμοποιήθηκε κάρναβος 1 τ.μ. σε ανασκαφή.

Η θέση όπου βρέθηκε το κρανίο του αρχανθρώπου των Πετράλωνων, το "μαυσωλείο"

Αναπαράσταση του "μαυσωλείου" σε πραγματικό μέγεθος

Αριστερά εκμαγείο του κρανίου του Αρχανθρώπου των Πετράλωνων και δεξιά αναπαράσταση του προσώπου του κατά τον Άρη Πουλιανό

Η αίθουσα του Αριστοτέλη

Από την οροφή της σπηλιάς, ένα καρδιάσχημο άνοιγμα

Η μεγάλη αίθουσα

Στην μεγάλη αίθουσα

Στην μεγάλη αίθουσα

Στην μεγάλη αίθουσα

Σταλαγμίτες σε μια άκρη της μεγάλης αίθουσας

Αναπαράστασεις της ζωής των αρχανθρώπων στους τοίχους του

Αναπαράσταση της στρωματογραφίας του σπηλαίου

Ουρανούπολη

• Γενικές Πληροφορίες

Η Ουρανούπολη είναι το κατώφλι του Άθω. Είναι ο τελευταίος κοσμικός τόπος στον οποίο φθάνει ο επισκέπτης που σκοπεύει να επισκεφθεί τη μοναστική πολιτεία. Καθημερινά από το μικρό λιμάνι στη σκιά του Πύργου ξεκινούν τα καράβια στα οποία επιβιβάζονται οι προσκυνητές (αφού προηγουμένως εφοδιαστούν από το «γραφείο προσκυνητών» τη σχετική άδεια) για να φθάσουν στο επίγειο του Αγίου Όρους, τη Δάφνη.

• Η Ουρανούπολη του χθες

Η Ουρανούπολη πήρε το όνομά της από την αλεξανδρινή πόλη που ίδρυσε το 315 π.Χ ο Αλέξανδρος, ο γιός του Αντιπάτρου και αδελφός του Κασσάνδρου. Η πόλη αυτή κτίσθηκε πάνω στα ερείπια της Σάνης αποικίας των Ανδρειών, την οποία κατέστρεψε εκ θεμελίων ο Φίλιππος ο Β'. Σωζόμενα νομίσματά της φέρουν την επιγραφή "ΟΥΡΑΝΙΑΣ ΠΟΛΕΩΣ" και άλλα «ΟΥΡΑΝΙΔΩΝ ΠΟΛΕΩΣ» και παράσταση της Ουρανίας Αφροδίτης, καθισμένης σε σφαίρα από τη μια όψη και από την άλλη τον ήλιο ακτινοστεφή με οκτώ ακτίνες.

Το 10ο αιώνα στη χερσόνησο του Άθω ιδρύονται τα πρώτα μοναστήρια. Ένα από αυτά είναι και η "Μονή Ζυγού" ή "Φραγγόκαστρο" που βρίσκεται κοντά στην Ουρανούπολη, όπου ασκήθηκε για ένα περίπου χρόνο ο Όσιος Αθανάσιος ο Αθωνίτης ο ιδρυτής της Μεγίστης Λαύρας. Η Μονή αυτή βρίσκεται ακόμη στο στάδιο της ανασκαφής κατά την οποία αποκαλύπτονται σημαντικά ευρήματα και κατέχει το σπουδαίο προνόμιο να είναι η μοναδική εκτός Αγίου Όρους και επομένως να είναι επισκέψιμη από γυναίκες.

Στις αρχές του 14ου αιώνα χτίζεται από τη Μονή Βατοπεδίου ο βυζαντινός Πύργος που δεσπόζει στην Ν.Δ άκρη του χωριού με σκοπό τη προστασία του μετοχιού και είναι ο πιο μεγάλος και ο πιο καλά διατηρημένος (ιδιαίτερα μετά από την πρόσφατη αναπαλαιώσή του από τη 10η εφορία βυζαντινών αρχαιοτήτων) στη Χαλκιδική. Το 19ο αιώνα μετά από σεισμό γκρεμίζεται ο τελευταίος όροφος του. Τότε επισκευάζεται και παίρνει τη τελική του μορφή. Παράλληλα κτίζονται τα συνοδευτικά του κτίρια. Ένα από αυτά στεγάζει σήμερα το γραφείο της κοινότητας. Μετά τη μικρασιατική καταστροφή πρόσφυγες από τα νησιά του Μαρμαρά στη Προποντίδα συγκεντρώνονται στο χώρο αυτό βρίσκοντας στέγη στο Πύργο, στα κοντινά του κτίρια και σε αντίσκηνα. Το 1926 κτίζονται από μια γερμανική εταιρεία τα πρώτα σπίτια του χωριού, κάποια από τα οποία διατηρούνται ακόμη. Αργότερα οι κάτοικοι χτίζουν την Εκκλησία, το Σχολείο και αρχίζει να οργανώνεται μια κοινότητα με το όνομα «Προσφόριον», ύστερα «Πύργος» και γύρω στο 1960 παίρνει το οριστικό της όνομα «Ουρανούπολη». Το 1928 συνδέεται με τη ζωή του χωριού το ζεύγος Lock που εγκαθίσταται στον πύργο. Η συνεργασία του ζεύγους που χρησιμοποιεί σχέδια αντιγραμμένα από κώδικες των μοναστηριών με κατοίκους του χωριού που γνωρίζουν τη τέχνη του χαλιού, βάζει τα θεμέλια μίας τοπικής βιοτεχνίας που έδωσε δουλειά και έσοδα σε πολλές οικογένειες. Τη δεκαετία του 60 έρχονται οι πρώτοι τουρίστες, κατασκευάζονται δρόμοι, έρχεται ο ηλεκτρισμός, κτίζεται το ξενοδοχείο Ξενία.

• Η Ουρανούπολη του σήμερα

Σήμερα η Ουρανούπολη θεωρείται ένα από τα σημαντικότερα θέρετρα της βόρειας Χαλκιδικής. Διαθέτει αρκετά εστιατόρια και καταλύματα για διαμονή όπως, ενοικιαζόμενα δωμάτια, studios, επιπλωμένα διαμερίσματα και ξενοδοχεία που μπορούν να προσφέρουν στον επισκέπτη καλό φαγητό και άνετη παραμονή. Τους θερινούς μήνες κάθε μέρα εκτελούνται κρουαζιέρες από το λιμάνι του χωριού στη δυτική πλευρά του Άθω, στις οποίες μπορεί κανείς να δει (από μακριά) όσα μοναστήρια βρίσκονται εκεί. Μπορεί ακόμη να χαρεί τη θάλασσα στις όμορφες και καθαρές ακτές

της ή να εκδράμει δια θαλάσσης στα απέναντι νησιά, τα Δρένια. Για όσους αγαπούν τη φύση υπάρχουν αρκετοί δρόμοι περιπάτου στους κοντινούς κατάφυτους από ελιές και πεύκα λόφους. Έχουν ακόμη τη δυνατότητα να επισκεφθούν την περιοχή "Σέρβικο" στη Βόρεια πλευρά της χερσονήσου η τη «Μονή Ζυγού» που απέχει μόλις 2 χιλιόμετρα από το χωριό. Στο χωριό μπορεί να επισκεφθεί τον βυζαντινό πύργο σε μια πτέρυγα του οποίου υπάρχει έκθεση βυζαντινών αρχαιοτήτων και εικόνων.

Σε κάποια μαγαζιά λαϊκής τέχνης υπάρχουν τα φημισμένα χαλιά με τα βυζαντινά σχέδια και τα χαλιά από τρίχα κατσίκας καθώς και δείγματα βυζαντινής αγιογραφίας ή κοσμήματα φτιαγμένα με φυσικές πρώτες ύλες. Μπορεί επίσης να προμηθευτεί προϊόντα βιολογικής καλλιέργειας όπως λάδι, κρασί, μέλι, τσίπουρο, ρίγανη, διάφορα τσάγια κ.α. Τα βράδια στις ταβέρνες μπορεί να γευτεί τα φρέσκα ψάρια του Σιγγιτικού και να απολαύσει ξένοιαστες στιγμές στα διάφορα σημεία αναψυχής και αν σταθεί τυχερός μπορεί να ζήσει και πολιτιστικές εκδηλώσεις που συμβαίνουν τις πανσέληνες νύχτες του Αυγούστου.

• Τα Νησάκια Δρένια

Οι ντόπιοι τα λένε "Γαϊδουρονήσια" και είναι ένα σύμπλεγμα μικρών νησιών σε απόσταση δύο μιλίων από την Ουρανούπολη και την Αμμουλιανή. Μπορείτε να πάτε με δικό σας σκάφος ή να νοικιάσετε βάρκα από την Ουρανούπολη ή από το Καμπούδι (δε χρειάζεται δίπλωμα). Μπορείτε επίσης να πάτε με τα караβάκια που κάνουν το δρομολόγιο καθημερινά, από την σκάλα της Ουρανούπολης (μπροστά στον Πύργο), ξεκινώντας από τις 10 π.μ. έως τις 6 μ.μ. ανά ώρα. Έχει ταβερνούλα για φαγητό και αναψυχή.

• Σημαντικές Πληροφορίες

Στην Ουρανούπολη υπάρχει Αγροτική τράπεζα η οποία λειτουργεί μόνο κάθε Τετάρτη, αλλά υπάρχει μηχανήμα Α.Τ.Μ. Υπάρχουν επίσης: Φαρμακείο το οποίο είναι ανοικτό καθημερινά από τις 08.30 έως 14.00 και από 18.00 έως 21.30, Δημοτικό parking με φύλακα το οποίο χρεώνεται, αλλά και ελεύθερο χωρίς χρέωση, πρατήριο βενζίνης, ενοικιαζόμενες βάρκες (6974 953 878), ενοικιάσεις αυτοκινήτων, Λιμεναρχείο (23770 71248), Αστυνομικό Τμήμα στην Ιερισσό (23770 22236), Ε.Λ.Τ.Α. στην Ιερισσό, κατάστημα «ΓΕΡΜΑΝΟΣ» στην Ιερισσό (23770 21002). Στο Άγιο Όρος υπάρχει Αγροτική τράπεζα στις Καρυές και Α.Τ.Μ., Ε.Λ.Τ.Α. στις Καρυές (23770 23214) και στη Δάφνη (23770 23297), Ιατρείο στις Καρυές (23770 23217).

• Πως να έρθετε

Ο σταθμός του ΚΤΕΛ Χαλκιδικής στην Θεσσαλονίκη, βρίσκεται στον δρόμο για Νέα Μουδανιά (κόμβος ΠΡΑΚΤΙΚΕΡ), 10 περίπου λεπτά με ΤΑΞΙ από το Αεροδρόμιο. ΤΗΛ. 2310 316 555. Το απλό εισιτήριο για Ουρανούπολη κοστίζει € 10.70 και με επιστροφή €18.50 (ισχύει για 1 μήνα).

• Ο Πύργος της Ουρανούπολης

Στην παραλία του προσφυγικού οικισμού της Ουρανούπολης δεσπόζει ο επιβλητικός όγκος του πύργου και των προσκτισμάτων του. Πρόκειται για το μοναδικό έως πρόσφατα κατοικημένο από τους πύργους της Χαλκιδικής. Ανήκε στο μετόχι Προσφόριον, του οποίου τον αρχικό πυρήνα κατείχε η αγιορείτικη μονή Βατοπεδίου ήδη κατά το 1018.

Ο πύργος της Ουρανούπολης υπήρχε ήδη το 1344, αλλά φαίνεται πως είναι παλαιότερος και πιθανώς θεμελιώθηκε σε θέση παλαιότερης εγκατάστασης. Σε αυτόν φιλοξενήθηκε, το Μάιο του 1379, ο «δεσπότης» (βασιλεύς) της Θεσσαλονίκης Ιωάννης Παλαιολόγος, ο οποίος κατά την εδώ παραμονή του απήλλαξε τον πύργο από τις φορολογικές υποχρεώσεις. Πρέπει να υπέστη σοβαρές ζημιές από το σεισμό του 1585 και να ακολούθησαν εκτεταμένες επισκευαστικές και ανακατασκευαστικές εργασίες, από τις οποίες προέκυψε η σημερινή μορφή του.

Ο πύργος στερεώθηκε και αποκαταστάθηκε από τη 10η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων. Στη διάρκεια των εργασιών αναγνωρίστηκαν και αναδείχθηκαν οι κύριες ιστορικές φάσεις του κτιρίου:

α) Στο βυζαντινό πύργο ανήκει όλο το κάτω μέρος του πέτρινου φορέα, εκτός των δύο τελευταίων ορόφων. Η τυπολογία και ο τρόπος κατασκευής του θα μπορούσαν να τον κατατάξουν ανάμεσα στα λίγα γνωστά παραδείγματα του 11ου-12ου αιώνα. β) Οι δύο τελευταίοι όροφοι, καθώς και ένας ακόμη που χάθηκε (ή τουλάχιστον ένας όροφος επάλξεων), χρονολογούνται στην Τουρκοκρατία, πιθανότατα μετά το σεισμό του 1585. γ) Ολόκληρο το ξύλινο εσωτερικό του πύργου, μαζί με τη σημερινή στέγη του, ανήκουν στην ανακατασκευή του 19ου αιώνα, η οποία φαίνεται ότι ολοκληρώθηκε το 1862. Ακολούθησε η κατασκευή της εξωτερικής σκάρπας, δηλαδή του λοξού τοίχου αντιστήριξης. Σήμερα, μετά τις πρόσφατες εργασίες αποκατάστασης, το εσωτερικό του πύργου διατηρείται με τις αυθεντικές κατασκευές του 19ου αιώνα. Έξω από την ανατολική πλευρά του πύργου είναι προσκολλημένος ο μπαρμπακάς, δηλαδή ο οχυρός περίβολος, ο οποίος φαίνεται να είναι πρόσκτησμα της πρώιμης Τουρκοκρατίας με μεταγενέστερες επισκευές. Οι σημερινοί χώροι κατοικίας και αποθηκών στο εσωτερικό του μπαρμπακά έγιναν στα μέσα του 19ου αιώνα. Βορειοδυτικά του πύργου βρίσκεται το κτίριο του αρσανά, κτισμένο το 1865, μαζί με τη χαμένη, σήμερα, αποβάθρα. Αποτελείται από τον ημιυπόγειο χώρο φύλαξης της μετοχιακής λέμβου, το αποθηκευτικό ημιανώγειο και το κατοικούμενο ανώγειο με το χαγιάτι του. Στο ευρύτερο κτιριακό συγκρότημα του μετοχίου εντασσόταν και πολλά άλλα κτίρια (αποθήκες, αχυρώνες, ελαιουργείο, «κολληγόσπιτο», πηγάδια κτλ), από τα οποία σώζονται μόνο δύο, που βρίσκονται περί τα πενήντα μέτρα νοτιοανατολικά του πύργου. Οι μετοχιακές εγκαταστάσεις του Προσφορίου αποτέλεσαν, για πολλά χρόνια το κατάλυμα των προσφύγων, οι οποίοι ίδρυσαν την Ουρανούπολη το 1923. Το συγκρότημα είναι ιδιοκτησία του Υπουργείου Πολιτισμού.

Γαλάτιστα

• Ο Πύργος

Αναμφισβήτητο σύμβολο της Γαλάτιστας αποτελεί ο **Βυζαντινός Πύργος της**. Χτισμένος σε ύψωμα που παλαιότερα περιβάλλονταν από πυκνά, ψηλά έλατα ο Πύργος της Γαλάτιστας χρονολογείται από την ενετική εποχή. Μοιάζει με άλλους πύργους της ευρύτερης περιοχής όπως

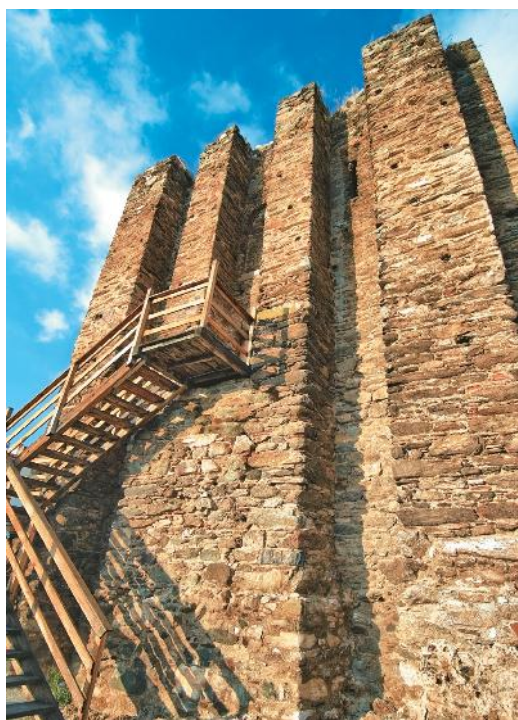
των Βρασνών, του Αγίου Βασιλείου Λαγκαδά, της Μονής Ρίλας στη Βουλγαρία κ.ά. Θα τον δείτε σε λογότυπους φορέων, συλλόγων και επιχειρήσεων καθώς είναι η πρώτη απάντηση που θα λάβετε κάτοικος ρωτώντας κάποιον ντόπιο για τη Γαλάτιστα.

Επιβλητικός, στενός, με εσοχές στα εξωτερικά τείχη του και μικρές κάθετες σχισμές για παράθυρα ο Πύργος της Γαλάτιστας είναι προφανές ότι αποτελούσε ένα φρούριο-παρατηρητήριο

που επικοινωνούσε με την πεδιάδα και τα χωριά της ενώ είναι πιθανή η χρήση του και ως φυλακή. Είναι φτιαγμένος από γερή πέτρα και πηλό(το λεγόμενο **κουράνι** ή **κουρασάνι**) για αυτό και έχει σκούρο καφέ χρώμα. Όταν υπήρχε ακόμη δάσος γύρω του λένε ότι μόνο από μακριά μπορούσε κανείς να το εντοπίσει!

Οι ιστορίες και οι εικασίες γύρω από τον Πύργο είναι πολλές και με το πέρασμα του χρόνου έχουν αποκτήσει την υπόσταση του μύθου. Λένε ότι στον Πύργο ζούσε η βασίλισσα **Γαλάτεια** που κατά μία εκδοχή έδωσε και το όνομά της στη Γαλάτιστα και ότι επικοινωνούσε με υπόγεια σήραγγα με την περιοχή της Αγίας Παρασκευής στην πεδιάδα. Το σίγουρο είναι ότι μέσα ή δίπλα από τον Πύργο περνούσε ένα σημαντικής ορμής γεγονός που αποδεικνύεται από τον νερόμυλο που διασώζεται ακριβώς κάτω από τον Πύργο.

Εξωτερική όψη Πύργου

Η θέα από τον Πύργο

Το εσωτερικό του Πύργου

• Μυθολογία, ιστορία & παράδοση

Όπως προ είπαμε το όνομά της η Γαλάτισσα το οφείλει, όπως μας λέει η παράδοση, στη βασίλισσα Γαλάτεια και στον άντρα της Ανθέμιο, που της έχει δώσει το όνομα Ανθεμούς.

Ο Ανθέμιος κατά την βυζαντινή περίοδο ήταν πολιτικός του Βυζαντίου. Το 404-405 ο Ανθέμιος ήταν επίτροπος του Θεοδοσίου του Β, και προσπάθησε να βελτιώσει τις σχέσεις με το δυτικό κράτος, αλλά και με το ανατολικό συνάπτοντας συμφωνία με τους Πέρσες για την προστασία των Χριστιανών.

Η Γαλάτεια κατά την μυθολογία, ήταν Νηρηίδα του Νηρέα και της Δωρίδος. Έζησε στην Σικελία και παντρεύτηκε τον βοσκό Πολύφημο. Θεωρείται από την λατινική μυθολογία σαν πρότυπο ομορφιάς και τολμηρού κοριτσιού που κανείς δεν μπόρεσε να κατακτήσει.

Στη θέση του σημερινού χωριού υπήρχε πυκνό δάσος με θεόρατα δένδρα. Μέσα σ' αυτό το δάσος και σε ύψωμα, ήταν κτισμένος ο Πύργος που έμεινε η Γαλάτεια. Ο Πύργος αυτός ήταν κτισμένος από κουράνι ή κουρασάνι έλεγαν οι γιαγιάδες, γι' αυτό ήταν πολύ γερός.

Σε τέτοια θέση τον είχαν κτίσει, που ενώ φαινόταν από μακριά, χάνονταν από την πυκνή βλάστηση όταν πλησίαζαν και δεν μπορούσαν να τον βρουν. Ο Πύργος είναι ένα θεόρατο κτίσμα παραλληλόγραμμο. Σε κάθε πλευρά του έχει ένα μακρόστενο άνοιγμα σαν σχισμή και μικρά παράθυρα. Στο εσωτερικό του είχε μια ξύλινη σκάλα που οδηγούσε σε μικρά δωμάτια. Τα δωμάτια αυτά είχαν και παράθυρα.

Κάποια μέρα, που η βασίλισσα κατέβηκε με το πλεχτό της να πάρει νερό από την βρυσούλα, που ήταν κάτω από τον Πύργο, της έπεσε το κουβάρι και κύλησε ως τα Βασιλικά. Οι πειρατές τύλιξαν το κουβάρι, οδηγήθηκαν στον Πύργο και σκότωσαν τη Γαλάτεια.

Έλεγαν και μια άλλη ιστορία για το θάνατο της Γαλάτειας. Ο Πύργος στα υπόγεια του είχε μία σήραγγα, που έφτανε μέχρι την Αγία Παρασκευή. Μια μέρα έπεσε το κουβάρι της Γαλάτειας μέσα στη σήραγγα και βγήκε στην Αγία Παρασκευή. Οι πειρατές τύλιξαν το κουβάρι, βρέθηκαν μέσα στον Πύργο και σκότωσαν τη Γαλάτεια.

Σύμφωνα με την εκδοχή του επισκόπου Ιωακείμ Αρδαμερίου (1918) η Γαλάτισσα πήρε το όνομά από τον Πύργο της, που χτίστηκε από τους Ενετούς και χρησίμευε σαν παρατηρητήριο για τους συνοικισμούς, που ήταν εγκατεσπαρμένοι στον κάμπο. Ίσως όμως να χρησίμευε και σαν φυλακή για τους εξόριστους καταδίκους του Γαλατά.

Άλλη παράδοση λέει, πως στον Πύργο έμεινε εξόριστη η πριγκίπισσα του Βυζαντίου Γαλάτεια, αλλά αυτό δεν φαίνεται σωστό γιατί ο Πύργος έχει τον ρυθμό και την αρχιτεκτονική της Ενετικής εποχής. Όπως όμως να έχει το πράγμα η Γαλάτισσα πήρε το όνομά της από τον Πύργο, μια και χτίστηκε μετά από αυτόν. Πότε κτίστηκε η Γαλάτισσα δεν ξέρουμε. Η παλαιότερη μαρτυρία που σχετίζεται με την Γαλάτισσα βρίσκεται σε ένα έγγραφο του αρχείου της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας του Αγίου Όρους, που εκδόθηκε στις 14 Μαρτίου 897.

Οι παλιοί Γαλατσάνοι λένε πως ο Πύργος ήταν ο προμαχώντας της Θεσσαλονίκης και χρησίμευε σαν παρατηρητήριο και φρούριο. Με το φως έστελναν σήματα σε λόφους στις (ντούμπις) και προφυλαγόταν από τους εχθρούς τα χωριά που ήταν τότε στον κάμπο. Οι δύο λόφοι είναι φτιαχτοί, γιατί το χώμα τους δεν είναι ίδιο με το χώμα της περιοχής. Λένε πως οι λόφοι ήταν τάφοι, που είχαν συλληφθεί. Τώρα οι λόφοι αυτοί είναι γεμάτοι τρύπες και έγιναν αλεπουδοφωλιές.

Εκείνη την εποχή ο κάμπος ήταν διάσπαρτος από μικρά χωριουδάκια που είχαν και την εκκλησούλα τους. Η Αγία Κυριακή, η Αγία Παρασκευή, οι Άγιοι Ανάργυροι, ο Άγιος Αθανάσιος, Ο Σγούρος, ο Σάββας, το Λαδικό, η Αγία Τριάδα (το Παλιοκκλήσι), η Παναγία, ο Άγιος Νικόλαος.

Στον κάμπο υπήρχαν πολλά έλη και κουνούπια και οι άνθρωποι υπέφεραν από ελονοσία, Γι' αυτό αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τα χωριά τους και να μαζευτούνε γύρω από τον Πύργο. Το κάθε χωριό που πήρε το όνομα από τον Πύργο και ονομάστηκε Γαλάτισσα.

Όλο το χωριό ήταν στρωμένο με πέτρες, καλντερίμι, που όταν έβρεχε ασπροβολούσε και ήταν πεντακάθαρο. Οι δρόμοι ήταν στενοσόκακα, επειδή τα σπίτια τα έκτιζαν κολλητά το ένα με τ' άλλο.

• Η κεντρική πλατεία

Η κεντρική πλατεία της Γαλάτιστας, το γνωστό "παζάρι", βρίσκεται μπροστά από την εκκλησία του Αγίου Δημητρίου. Όλη η κοινωνική και πολιτιστική δράση του χωριού ξεκινάει από εδώ.

Είναι **πλακόστρωτη, κυκλική** και στη μέση της έχει μια παμπάλαια μουριά. Γύρω της θα βρείτε καταστήματα, καφενεία και ταβερνάκια.

Στην πλατεία αυτή ψάλλεται το Χριστός Ανέστη την Ανάσταση, απαγγέλλονται τα ποιήματα στις εθνικές γιορτές και διαδραματίζεται το έθιμο της Καμήλας τα Θεοφάνεια και ο Γάμος της Μανιώς την επομένη. Εάν θέλετε να δείτε πως ήταν η πλατεία μερικές δεκαετίες πριν δεν έχετε παρά να δείτε την **ταινία "28η Οκτωβρίου, ώρα 5 και 30"** του 1970 που γυρίστηκε εξολοκλήρου εδώ!

Λίγο κάτω από την πλατεία βρίσκεται ο **Βυζαντινός Πύργος της Γαλάτιστας** που είναι ένα από τα σημαντικότερα ιστορικά μνημεία της περιοχής.

Το 2008 η πλατεία μετονομάστηκε σε "**Πλατεία υποσημηναγού ιπτάμενου Ιωάννη Χατζούδη**" προς τιμήν του άτυχου πιλότου με ρίζες από τη Γαλάτιστα που έχασε τη ζωή του στα Στύρα της Εύβοιας στις 23/07/2007 προσπαθώντας να περιορίσει το πύρινο μέτωπο με ένα πυροσβεστικό Canadair.

Πηγή: Δήμος Ανθεμούντα

• Γαλακτοτυροκομική επιχείρηση Ηλίας Νταμπίζας & Υιοί Ο.Ε

Η εταιρία «**ΗΛΙΑΣ ΝΤΑΜΠΙΖΑΣ & ΥΙΟΙ Ο.Ε**» δραστηριοποιείται στον χώρο των γαλακτοτυροκομικών προϊόντων για περισσότερο από 50 χρόνια. Με την εξειδίκευση στην αποκλειστική παραγωγή **ΦΕΤΑ Π.Ο.Π** στο εργοστάσιο που εδρεύει στη **Γαλάτιστα-Χαλκιδικής**, όπως επίσης και στην αποκλειστική παραγωγή του **ΚΑΛΑΘΑΚΙ ΔΗΜΝΟΥ ΠΟΠ** στο εργοστάσιο στα **Λύχνα-Λήμνου**. Αποτέλεσμα της παραγωγής αυτών των δυο προϊόντων είναι η απόλυτη εξειδίκευση και τεχνογνωσία στην παραγωγή τους.

Η παραγωγή των προϊόντων είναι από **100% ελληνικό φρέσκο αιγοπρόβειο γάλα** το οποίο περνά από **καθημερινούς ελέγχους με εξοπλισμό τελευταίας τεχνολογίας** σε συνεργασία με το **άρτια**

εκπαιδευμένο προσωπικό. Κατά την παραγωγή και αποθήκευση των προϊόντων μας στις παραπάνω εγκαταστάσεις, από την πρώτη υλη έως και τα τελικά προϊόντα πριν διατεθούν στον καταναλωτή, εφαρμόζονται τα ακόλουθα **συστήματα ποιότητας**:

1. **H.A.C.C.P** σύμφωνα με το πρότυπο **ΕΛΟΤ 1416**
2. **ISO 9001:2000 / EN ISO 9001:2000**
3. **I.F.S.** (International Food Standard) - **Higher level of IFS (VERSION 4)**

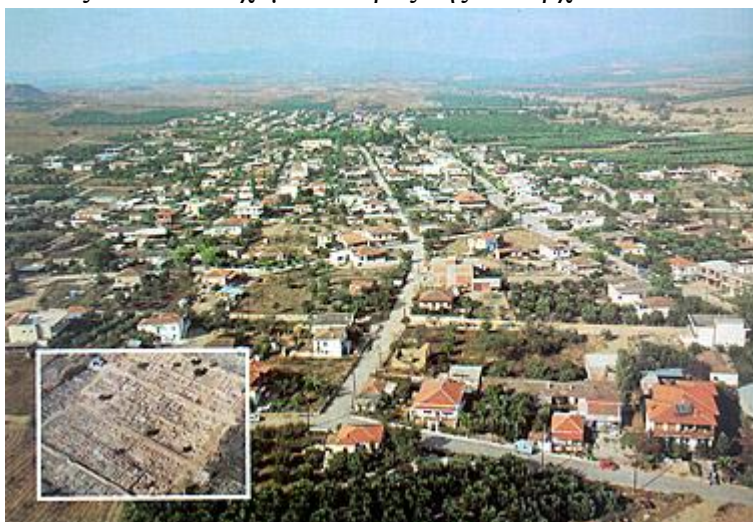
Όλυνθος

• Ιστορικά στοιχεία

Η Όλυνθος ήταν κτισμένη ανάμεσα σε δυο υψίπεδα, σε μια θέση με κατάλοιπα από τη νεότερη νεολιθική εποχή (3000 - 2500 π.Χ.). Ιδρύθηκε στο μυχό του Τορωναίου Κόλπου με συνοικισμό πολλών παραθαλάσσιων οικισμών. Το προελληνικό της όνομα σημαίνει αγριοσυκιά και κατά την παράδοση Κτίστης-Ηρώας της ήταν ο Όλυνθος, γιος του Ηρακλή και της νύμφης Βόλβης ή του θρακικού θεού Στρυμόνα. Ο Ηρόδοτος, ωστόσο, γράφει ότι η πόλη κτίστηκε από τους Βοττιαίους του Αξιού, οι οποίοι μετά την εκδίωξή τους από τους Μακεδόνες, μετοίκησαν στη Χαλκιδική. Ο συγκεκριμένος οικισμός καταστράφηκε το 479 π.Χ. από τους Πέρσες, όταν επέστρεφαν στην Ασία μετά την ήττα τους στις Πλαταιές, και παραδόθηκε στους Χαλκιδείς.

Η περίοδος ακμής της ανάγεται στους κλασικούς χρόνους. Συμμετείχε στην Α' Αθηναϊκή Συμμαχία (Δηλιακή Συμμαχία) ως ενεργό μέλος. Το 440 π.Χ. αποστατεί εναντίον των Αθηναίων και μέσα σε δύο δεκαετίες γίνεται η πολυπληθέστερη και πλουσιότερη πόλη της περιοχής, αποδεχόμενη τα κύματα μεταναστών από την Ποτίδαια (429 π.Χ.), τη Μένδη (423 π.Χ.) και το Σίγγο (πριν το 422 π.Χ.) λόγω του Πελοποννησιακού Πολέμου και των συνεπειών του στην περιοχή της Χαλκιδικής. Το 432 π.Χ. ιδρύεται το "Κοινό των Χαλκιδεών", συμμαχία 32 παραλιακών πόλεων της Χαλκιδικής, με έδρα την Όλυνθο, μια νέα πλέον πόλη, κτισμένη με το υποδάμειο σύστημα. Λίγο μετά το 440 π.Χ. αριθμούσε περίπου 6.000 κατοίκους, ενώ στα μέσα του 4ου αι. ο πληθυσμός της έφτασε στις 10.000. Εξαιτίας της αυξανόμενης δύναμής της, συγκρούεται με τον Αμύντα Γ' της Μακεδονίας (393 - 370 π.Χ.). Για τον ίδιο λόγο δέχεται και επίθεση των Σπαρτιατών (382 - 379 π.Χ.) που την πολιορκούν και την καταλαμβάνουν πρόσκαιρα.

Την περίοδο της θηβαϊκής ηγεμονίας, η Όλυνθος ανακτά το χαμένο κύρος της και έρχεται και πάλι σε ρήξη με την Αθήνα (368 - 358 π.Χ.) για την περιοχή της Αμφίπολης. Από το γεγονός αυτό προσπαθεί να επωφεληθεί ο Φίλιππος Β'. Στην αρχή (356 π.Χ.) της προσφέρει ως αντίδωρο για την φιλική της στάση την Ποτίδαια και την περιοχή της Ανθεμούντος. Την εποχή αυτή αναλαμβάνει τα ηνία του Κοινού των Χαλκιδαίων και γίνεται πρωτεύουσα της Χαλκιδικής Συμμαχίας. Η συμμαχία, ωστόσο, της Ολύνθου με το Φίλιππο δε θα διαρκέσει για πολύ, καθώς αντιτίθεται στα σχέδια του. Η πόλη γίνεται γνωστή από τους πύρινους φιλιππικούς λόγους του Δημοσθένη

στην Αθήνα, ο οποίος δεν πετυχαίνει την αποστολή βοήθειας. Το 348 π.Χ. επιτίθεται ο Φίλιππος εναντίον της πρωτεύουσας του Κοινού των Χαλκιδικαίων, ισοπεδώνει την πόλη και πουλάει τους κατοίκους της ως δούλους. Λέγεται μάλιστα πως ο Μέγας Αλέξανδρος, παρόλο που εκτιμούσε πολύ τον Ολύνθιο φιλόσοφο Καλλισθένη, αρνήθηκε να ικανοποιήσει την παράκλησή του και να ξαναχτίσει την Όλυνθο.

• Ο αρχαιολογικός χώρος

Η συστηματική ανασκαφική έρευνα ξεκίνησε από την αμερικανική Αρχαιολογική Σχολή υπό τη διεύθυνση του καθηγητή D. Robinson, στο διάστημα μεταξύ των δύο Παγκοσμίων Πολέμων (δεκαετία του 1920). Στη διάρκεια τεσσάρων ανασκαφικών περιόδων ερευνήθηκε το μεγαλύτερο τμήμα της πόλης και ήρθε στο φως ένα από τα καλύτερα δείγματα πολεοδομικού σχεδιασμού, χρησιμοποιώντας το ιπποδάμειο σύστημα, και

οικιστικής αρχιτεκτονικής από την κλασική εποχή. Η έρευνα έδωσε σημαντικά νέα στοιχεία για τον καθημερινό βίο των αρχαίων Ελλήνων της υστεροκλασικής περιόδου.

Το 1990 η ΙΣΤ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων ξεκίνησε την αναστήλωση των μνημείων και την ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου με χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Υπουργείου Πολιτισμού. Μέχρι τώρα έχουν αναστηλωθεί και αποκατασταθεί αρκετά οικοδομικά τετράγωνα και τρία δημόσια κτήρια της κλασικής πόλης στο βόρειο λόφο και έχει προχωρήσει (αλλά δεν ολοκληρώθηκε) η ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου.

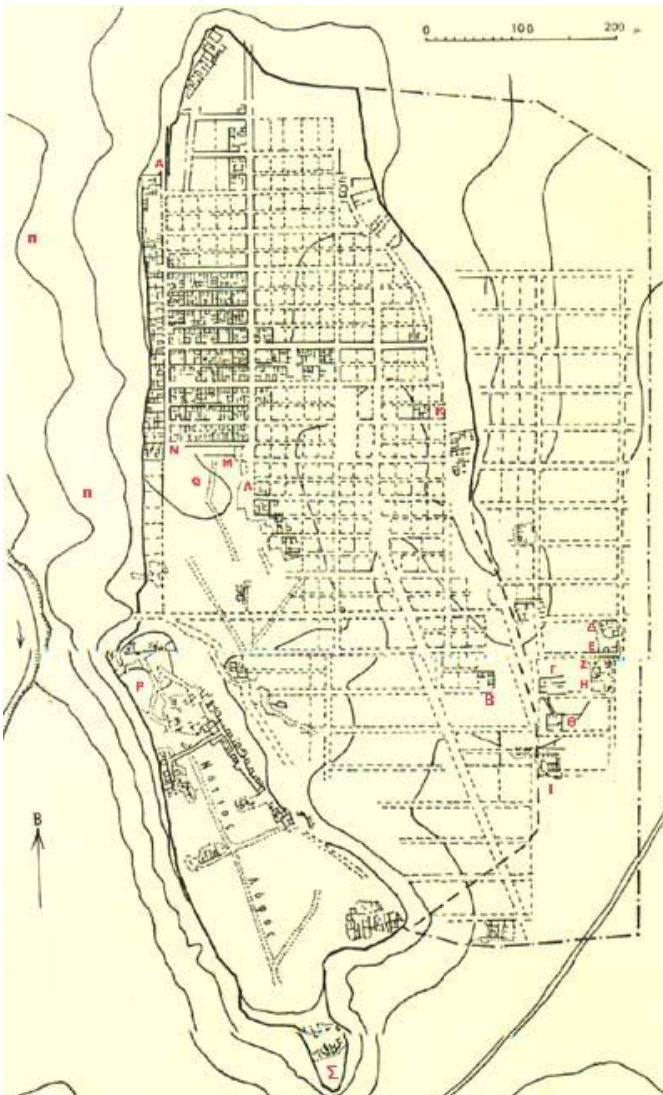
Ο αρχαιολογικός χώρος, με έκταση 500 περίπου στεμμάτων, περιλαμβάνει τους δύο λόφους και έκταση στους πρόποδες τους, όπου βρίσκεται το φυλάκιο και κτήριο που στεγάζει χώρους υποδομής των επισκεπτών και συγχρόνως φιλοξενεί φωτογραφική έκθεση. Από την είσοδο του αρχαιολογικού χώρου ένα ανηφορικό μονοπάτι οδηγεί τον επισκέπτη στους δύο λόφους. Η αρχαϊκή πόλη, κτισμένη με υποτυπώδες πολεοδομικό σχέδιο καταλάμβανε όλο το λόφο. Σώζονται δύο λεωφόροι, κατά μήκος του ανατολικού και του δυτικού άκρου της πόλης, που επικοινωνούσαν μεταξύ τους με εγκάρσιους δρόμους. Στη μία λεωφόρο εντοπίστηκαν καταστήματα, μικρές κατοικίες και αποθηκευτικοί λάκκοι, ενώ στο βόρειο τμήμα του λόφου ανασκάφηκε το διοικητικό κέντρο: η αγορά και το πρυτανείο.

Η Όλυνθος παρέχει την καλύτερη εικόνα για την αρχαία ελληνική οικία και την πολεοδομία της κλασικής εποχής. Η κλασική πόλη ιδρύθηκε πάνω στο βόρειο υψίπεδο, σε μια έκταση εμβαδού 600 x 300 μ. Η έκταση αυτή διαιρέθηκε σε 64 οικοδομικά τετράγωνα, τα οποία διαχωρίζονταν από οριζόντιους και κάθετους δρόμους, μερικοί από τους οποίους με κατεύθυνση βορρά - νότο είχαν πλάτος ως 7 μ. Το κάθε οικοδομικό συγκρότημα (insula) διέθετε δέκα τετράγωνης κάτοψης οικόπεδα με πέντε οικίες σε κάθε μακρά του πλευρά. Οι οικίες ήταν διόροφες στη βορεινή πλευρά τους και είχαν λιθόστρωτη αυλή στη νότια (παστάδα). Η κάθε οικία αποτελούνταν από τον ανδρώνα, που βρισκόταν στο ισόγειο, κοσμούσαν συνήθως από ψηφιδωτά δάπεδα με φυτικές, αλλά και ανθρωπόμορφες συνθέσεις, όπου τελούνταν τα δείπνα, το "δισπνήριον", τον "οίκο", το "οπτάνιον", το "βαλάνειον" και από τον "ίμερο" (θάλαμος) και το γυναικωνίτη στον όροφο. Πολύ σημαντικές για την έρευνα είναι και οι πλούσιες οικίες, που βρίσκονταν εκτός του περιτειχισμένου τμήματος της πόλης στα ανατολικά του βόρειου υψιπέδου, στο αριστοκρατικό προάστιο. Εδώ ανασκάφηκαν ορισμένα από τα πιο αξιόλογα δείγματα αρχαίων επαύλεων: η έπαυλη της Αγαθής Τύχης, του Ηθοποιού, των Διδύμων Ερώτων.

Τόσο η αρχαϊκή, όσο και η κλασική πόλη πρέπει να ήταν οχυρωμένες. Ωστόσο, δεν έχουν επισημανθεί λείψανα από τα τείχη της αρχαϊκής πόλης. Από την οχύρωση της κλασικής πόλης έχουν ανακαλυφθεί στο βόρειο υψίπεδο μικρά τμήματα των τειχών, τα οποία δεν είναι, όμως, διαφωτιστικά, για τον τρόπο κατασκευής τους. Οι ερευνητές εικάζουν, ότι η πόλη προστατευόταν με τείχος από άψητες πλίνθους και το οποίο περιέκλειε όλη την πόλη.

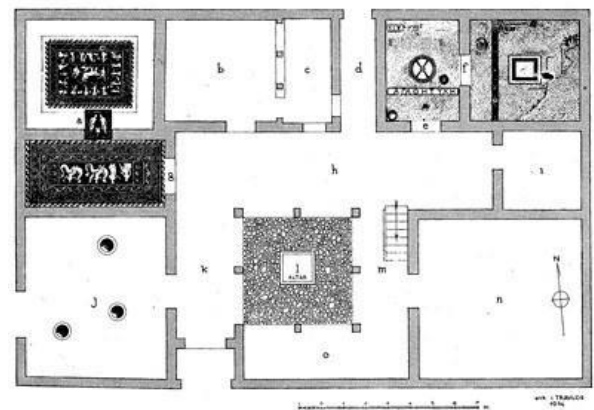
Από τους δημόσιους χώρους πρέπει να αναφερθούν η Αγορά, η οποία τοποθετείται στα νότια της πόλης, η δημόσια κρήνη και πιθανότατα το δημόσιο τέμενος, τα οποία πρέπει να τοποθετηθούν στα δυτικά της πόλης, και το θέατρο, το οποίο πρέπει να αναζητηθεί σε κοίλωμα της νότιας πλευράς του νότιου υψιπέδου. Στο νότιο άκρο του ίδιου υψιπέδου, επίσης, σώζονται τα θεμέλια βυζαντινού πύργου του 12ου αιώνα μ.Χ. και ίχνη κατοίκησης της νεολιθικής εποχής. Τέλος, η νεκρόπολη της πόλης βρισκόταν στα δυτικά της, εκτός των τειχών, στην οποία έχουν βρεθεί σημαντικά κτερίσματα, που αποδεικνύουν τον πλούτο και το υψηλό βιοτικό επίπεδο των κατοίκων της.

• Τοπογραφικό διάγραμμα των λόφων της Ολύνθου και των ερειπίων της:

- Α - Κύρια, βορειοδυτική πύλη.
- Β - Σπίτι του ηθοποιού
- Γ - Έπαυλη της Αγαθής Τύχης.
- Δ - Σπίτι με τα πολλά χρώματα.
- Ε - Σπίτι στην άμμο.
- Ζ - Σπίτι του ιερέα.
- Η - Σπίτι με τους Έρωτες.
- Θ - Σπίτι με τα χάλκινα.
- Ι - Νότια Έπαυλη.
- κ - Σπίτι του Ζώιλου.
- Λ - Κρήνη.
- Μ - Πρυτανείο.
- Ν - Στοά.
- Ο - Πλατεία.
- Π - Τάφοι.
- Ρ - Αρχαία αγορά.
- Σ- Προϊστορικός συνοικισμός

• Φωτογραφικό υλικό

Πηγές:

wordpress.com

teipir.gr

Υπουργείο πολιτισμού : <http://odysseus.culture.gr>

Το Άγιο Όρος

• Γεωγραφική θέση

Την τρίτη, την ανατολικότερη και μαγευτικότερη χερσόνησο της Χαλκιδικής, τη χερσόνησο του Άθωνα, κατέχει σήμερα ολόκληρη η Αγιορείτικη πολιτεία. Είναι ο μοναδικός χώρος στην Ελλάδα, που είναι ολόκληρος αφιερωμένος στην προσευχή και τη λατρεία του Θεού.

Γι' αυτό και ονομάζεται **Άγιο Όρος**.

Το Άγιο Όρος έχει μήκος περίπου 50 χιλιόμετρα, πλάτος από 8 μέχρι 12 χιλιόμετρα και η έκταση του καλύπτει 350 περίπου τετραγωνικά χιλιόμετρα.

Τα σύνορα της μοναστικής πολιτείας ορίζονται, στο χερσαίο χώρο, με μια νοητή γραμμή που αρχίζει από την δυτική ακτή από την τοποθεσία «Φραγκόκαστρο» και φτάνει ως το ακρωτήριο «Αράπης», στην απέναντι άκρη.

Οι φυσικές τοποθεσίες της χερσονήσου είναι αξιοθαύμαστες. Το βουνό Άθωνας που δεσπόζει σ' αυτή, είναι ένας τεράστιος κώνος με ύψος 2.033 μέτρα. Η γυμνή κορυφή του λες και λογχίζει τον ουρανό και οι πλαγιές του, κατάφυτες από αιωνόβια δέντρα, δημιουργούν μία ασύγκριτη αισθητική ομορφιά σε όλη τη μαγευτική αυτή περιοχή.

• Πολιτική Κατάσταση

Το Άγιο Όρος αποτελεί αυτοδιοίκητο τμήμα του Ελληνικού κράτους, που υπάγεται πολιτικά στο Υπουργείο Εξωτερικών και θρησκευτικά στην Δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου της Κωνσταντινούπολης.

Έχει εδαφικά διαιρεθεί σε είκοσι αυτοδιοίκητες περιοχές. Κάθε περιοχή αποτελείται από μία κυρίαρχη μονή και διάφορους άλλους μοναστικούς οικισμούς γύρω από αυτήν (σκήτες, κελλιά, καλύβες, καθίσματα, ησυχαστήρια).

Όλες οι μονές είναι *Κοινόβιες*, δηλαδή κοινή λειτουργία, προσευχή, στέγη, σίτιση και εργασία μεταξύ των μοναχών. Υπεύθυνος της κάθε μονής είναι ο *Ηγούμενος* που εκλέγεται από τους μοναχούς της μονής ισόβια. Οι Ηγούμενοι κάθε μονής αποτελούν την *Ιερά Σύναξη* και ασκούν την νομοθετική εξουσία.

Παράλληλα κάθε χρόνο εκλέγεται από την μονή και ο αντιπρόσωπος της στην *Ιερά Κοινότητα*, η οποία ασκεί την διοικητική εξουσία, ενώ την εκτελεστική εξουσία ασκεί η *Ιερά Επιστασία* που αποτελείται από 4 μέλη επιλεγμένα από τις 5 πρώτες ιεραρχικά μονές.

• Μυθολογία

Κατά την μυθολογία το όνομα Άθως ανήκε σε κάποιον Θρακιώτη γίγαντα. Στην σύγκρουση μεταξύ θεών και γιγάντων ο Άθως έριξε έναν τεράστιο πέτρινο όγκο κατά του Θεού Ποσειδώνα, ξέφυγε όμως από τα χέρια του και έπεσε στη θάλασσα σχηματίζοντας το κομμάτι της ξηράς που βρίσκεται σήμερα το Άγιο Όρος.

Μία άλλη εκδοχή λέει ότι ο Ποσειδώνας ήταν αυτός που έριξε τον βράχο εναντίον του Άθωνα. Ο βράχος πλάκωσε τον Άθωνα και τον έθαψε από κάτω. Αυτός ο βράχος δημιούργησε και το Άγιο Όρος.

• Αρχαιότητα

Ως τον 3ο π.Χ. αιώνα υπήρχαν στην χερσόνησο του Άθω πολλές μικρές ελληνικές πόλεις. Αργότερα, για λόγους άγνωστους οι πόλεις αυτές παράκμασαν ή καταστράφηκαν, με αποτέλεσμα ο τόπος να μείνει έρημος για αρκετούς αιώνες.

• Χριστιανισμός

Σύμφωνα με την παράδοση, η Θεοτόκος με τον Ευαγγελιστή Ιωάννη, πηγαίνοντας να επισκεφθούν τον Λάζαρο στην Κύπρο έπεσαν σε μια μεγάλη θαλασσοταραχή που τους ανάγκασε να αποβιβαστούν προσωρινά στο λιμάνι όπου βρίσκεται σήμερα η μονή Ιβήρων. Θαυμάζοντας το άγριο τοπίο η Παναγία ζήτησε από τον Υιό της να της προσφέρει όλο το Όρος σαν δώρο. Τότε ακούστηκε η φωνή του Κυρίου που έλεγε: "Έστω ο τόπος ούτος κλήρος σός και περιβόλαιον σόν και παράδεισος, έτι δε και λιμήν σωτήριος των θελόντων σωθήναι". Από τότε θεωρείται το Άγιο Όρος ως κλήρος και περιβόλι της Παναγίας.

Από τον 5ο μ.Χ. αιώνα άρχισε πάλι να εμφανίζεται στην περιοχή ανθρώπινη δραστηριότητα, όταν εγκαταστάθηκαν οι πρώτοι μοναχοί, οι οποίοι απογοητευμένοι από την καθημερινότητα της κοινωνικής ζωής, βρήκαν αυτόν τον όμορφο και έρημο τόπο ιδανικό για να λατρεύσουν καλύτερα τον θεό.

• Ο μοναχισμός

Ο μοναχισμός είναι ένας από τους τρόπους για να φτάσει ο άνθρωπος στο «Θεϊόν». Αυτό γίνεται με την απομόνωση, την προσευχή, την άσκηση, την υπακοή στον Γέροντα, την υπηρεσία διακονία και τη νηστεία.

Για να έρθει ένας άνθρωπος ενώπιος ενώπιω με το θεϊόν, κατά τον ιδιαίτερο τρόπο που καλείται να έρθει ένας μοναχός, χρειάζεται απομόνωση και ησυχία, χωρίς εξωτερικούς περισπασμούς. Οι μοναχοί που έχουν ιδιαίτερη χρεία μονώσεως δεν ζουν κοινοβιακά, αλλά απομονωμένοι.

Η προσευχή είναι το δικαίωμα, η υποχρέωση και το βοήθημα κάθε πιστού. Για τον μοναχό, η προσευχή αποτελεί τον λόγο ύπαρξης του στη ζωή, στον κόσμο. Υπάρχουν διάφορες μορφές προσευχής, για διάφορες περιστάσεις και ανάγκες. Η «Προσευχή του Ιησού», ή «Ευχή» που λένε οι μοναχοί στο Άγιο Όρος (με τη βοήθεια του κομποσκοινιού) συνίσταται στις λέξεις: «Κύριε Ιησού Χριστέ, Υιέ Θεού ελέησον με τον αμαρτωλό». Πολλά έχουν γραφτεί για την προσευχή αυτή, και ακόμα περισσότερα έχουν βιωθεί μέσω αυτής. Λέγεται ακόμα και «Καρδιακή Προσευχή».

Η υπακοή είναι μία από τις πιο κεφαλαιώδεις αρετές του μοναχού. Είναι προϋπόθεση για την ταπεινοφροσύνη, που είναι κατά γενική ομολογία η κορωνίδα όλων των χριστιανικών αρετών. Οι Πατέρες τοποθετούν την υπακοή πάνω από την νηστεία και την προσευχή. Το σκεπτικό είναι ότι άσκηση χωρίς υπακοή γεννά την κενοδοξία και την υπερηφάνεια, ενώ όταν κανείς ενεργεί κάτω από εντολή δεν έχει πρόφαση να υπερηφανεύεται. Υπακοή σημαίνει ανεπιφύλακτο δόσιμο στο θέλημα του Θεού. Ο Γέροντας ή Πνευματικός, βοηθά τον μοναχό ακριβώς επάνω στο θέμα αυτό, και γι' αυτό η συμβολή του είναι τεράστιας σημασίας στην εξέλιξη του μοναχού. Σαν ένδειξη υπακοής στο Θεό, ο μοναχός καλείται να "κάνει υπακοή" στον Γέροντα του.

Η υπηρεσία είναι αλληλένδετη με την προσευχή και την υπακοή. Είναι δύο ειδών η εσωτερική και η εξωτερική. Η εξωτερική έγκειται στην εκτέλεση των καθηκόντων με τα οποία επιφορτίζεται ένας μοναχός που ζει κοινοβιακά, και στην φιλοξενία. Έγκειται επίσης στην προσφορά γνώσης, σοφίας και παρηγοριάς όταν του ζητηθεί. Η εσωτερική έγκειται στην προσευχή του μοναχού για την ανθρωπότητα.

Νηστεία είναι η αποχή από συγκεκριμένες τροφές ή από την τροφή γενικά. Αποτελεί την άσκηση του μοναχού στο σωματικό επίπεδο. Η νηστεία έχει σκοπό να αποκαθαίρει, το σώμα και την ψυχή και να δυναμώσει τη θέληση.

• Η προσφορά του μοναχισμού

Ο μοναχισμός είναι μία καθιερωμένη εναλλακτική κοινωνία: οι μοναχοί ζουν μια ιδιαίζουσα (για τα κοινά μέτρα) ζωή με κύριο μέλημα τους την σωτηρία της ψυχής τους και της ανθρωπότητας γενικά. Η ζωή του μοναχού είναι πρότυπο φυσικής ζωής και ζωής με σωστά ιεραρχημένες αξίες. Ο μοναχός μπορεί να γίνει έμπνευση για τον άνθρωπο που ζει στον κόσμο: όχι τόσο για να ακολουθήσει την κλήση του (η οποία είναι "ίδιον χάρισμα", και όχι για τον καθένα) όσο για να ακολουθήσει το παράδειγμα του ως προς τον σεβασμό στο θέλημα του Θεού, για να επαυξηθεί η πίστη του, για να επανεξετάσει τις συνήθειες του και να επαναϊεραρχήσει τις αξίες του.

Ο Ορθόδοξος μοναχός είναι θεματοφύλακας και ζώσα παρουσία μιας Παράδοσης μακρόχρονης και ιερής. Στα Ορθόδοξα Μοναστήρια ζει πάντα το Βυζάντιο, σαν ατμόσφαιρα ευλάβειας και ως ιδιαίτερος τρόπος λατρείας. Η αγιογραφία, η Βυζαντινή μουσική, η ξυλογλυπτική, η παρασκευή θυμιάματος, όλες τέχνες με προέλευση το Βυζάντιο, ασκούνται ως σήμερα και ανθούν στις Μονές. Η Τέχνη και ειδικά η Βυζαντινή λατρευτική τέχνη είναι ένας από τους βασικούς τρόπους για να

προσεγγίσει κανείς το Θείον. Επιπλέον, το Βυζάντιο και η ιδιαίτερη παράδοση που μας κληροδοτείται (μέσω βασικά των Μονών) αποτελεί ένα από τα κύρια συστατικά της εθνικής μας ταυτότητας ως Έλληνες και Χριστιανοί. Αποτελεί δηλαδή μία από τις πιο βαθιές μας ρίζες.

Στο Άγιο Όρος, ειδικότερα, πέρα από το ότι ασκούνται και ανθούν οι Βυζαντινές Θρησκευτικές τέχνες, υπάρχουν και φυλάσσονται αυθεντικά έργα και κειμήλια της εποχής εκείνης: το Άγιο Όρος είναι σήμερα το μεγαλύτερο Βυζαντινό μουσείο στον κόσμο. Τα κτίρια του και οι καλλιτεχνικοί θησαυροί που στεγάζονται εκεί αποτελούν διαχρονική απόδειξη και διαβεβαίωση για τον πνευματικό και καλλιτεχνικό πλούτο της Ορθοδοξίας. Με άλλα λόγια, το Άγιο Όρος είναι ένας από τους κύριους φορείς και εκφραστές της Ορθοδοξίας σήμερα- έτσι, αποτελεί ένα πυλώνα δύναμης, πνευματικότητας και ηθικής για τους απανταχού Ορθοδόξους.

• Θρησκευτικός τουρισμός στο Άγιο Όρος. Επίσκεψη σε Μονή.

Πλησιάζοντας σε κάθε μονή, το πρώτο πράγμα που παρατηρούν οι επισκέπτες είναι ότι κτηριακά οι μονές μοιάζουν με μεγάλα κάστρα, σαν οχυρωμένες μεσαιωνικές πολιτείες. Ένα επιβλητικό και πανύψηλο τείχος ενισχυμένο κατά διαστήματα με πυργίσκους, πολεμίστρες, ζεματίστρες, καθώς και ένα μεγάλο και επιβλητικό πύργο στο υψηλότερο ή το πιο αδύνατο σημείο της μονής. Ο λόγος που υπαγόρευσε στους μοναχούς τέτοιου είδους κατασκευές, ήταν η ανάγκη που είχαν να αμυνθούν απέναντι στους πολλούς και διάφορους εχθρούς που επιχειρήσαν να κατακτήσουν και να λεηλατήσουν το Όρος ανά τους αιώνες (πειρατές, Φράγκοι, Καταλανοί κ.α.).

Στη μέση περίπου του τείχους βρίσκεται η μία και μοναδική είσοδος της μονής, με δύο πύλες σε μικρή απόσταση η μία από την άλλη. Οι πύλες κλείνουν με βαριές ξύλινες πόρτες επενδυμένες εσωτερικά με μακριές σιδερένιες λάμες και εξωτερικά με μεγάλες μεταλλικές πλάκες. Ανάμεσα στις δύο πύλες βρίσκεται ένα μικρό κελί όπου οι επισκέπτες συναντούν τον Πυλωρό. Δουλειά του Πυλωρού είναι να ασφαλίσει τις πόρτες μετά την δύση του ηλίου και να τις ανοίγει με την ανατολή. Ακόμη, ελέγχει τα διαμονητήρια των επισκεπτών και τους οδηγεί στο αρχονταρίκι.

Εκεί οι επισκέπτες συναντούν τον Αρχοντάρη, ο οποίος θα τους προσφέρει νερό, καφέ, τσίπουρο και λουκούμι. Αργότερα, και αφού οι επισκέπτες υπογράψουν στο βιβλίο των επισκεπτών, ο βοηθός του αρχοντάρη, ο παραρχοντάρης, τους οδηγεί στα δωμάτια τους για να ξεκουραστούν.

Το απόγευμα (γύρω στις 16.00) οι επισκέπτες κατεβαίνουν στην μεγάλη αυλή όπου βρίσκεται το καθολικό. Είναι ο κεντρικός ναός της κάθε μονής και συνήθως η θέση του είναι στο κέντρο της αυλής. Δίπλα από αυτό είναι η φιάλη που χρησιμεύει για την τέλεση του αγιασμού των υδάτων. Γύρω από τον ναό υπάρχουν άλλα παρεκκλήσια, διάφορα κτίρια, και πολλά δέντρα. Σε κάποιο σημείο στην αυλή και πάντα κοντά στο καθολικό υψώνονται οι πύργοι των κωδωνοστασίων, όπου κρέμονται ένα πλήθος από καμπάνες διαφόρων σχημάτων και μεγεθών.

Μπαίνοντας στο καθολικό οι επισκέπτες για να παρακολουθήσουν τον Εσπερινό, παρατηρούν ότι σε όλα τα μέρη του ναού υπάρχει μία κλίμακα ανόδου και τελειώσεως, που ξεκινάει από τον έναν χώρο στον άλλο, από παρεκκλήσι σε παρεκκλήσι, από το τέμπλο, τις εικονογραφήσεις στους τοίχους και καταλήγει στον κυρίως ναό, στο Ιερό Βήμα, με αποκορύφωση του τεντώματος της ψυχής στον τρούλο, όπου ο Παντοκράτορας Χριστός εποπτεύει τον κόσμο.

Αμέσως μετά τον Εσπερινό ακούγεται το σήμαντρο που ειδοποιεί τον κόσμο ότι πρέπει να πάει στην Τράπεζα γιατί ήρθε η ώρα για φαγητό. Η τράπεζα κατασκευασμένη για να χωράει πολλούς πιστούς, είναι ένα μεγάλο και ευρύχωρο κτίριο, συνήθως απέναντι από το καθολικό.

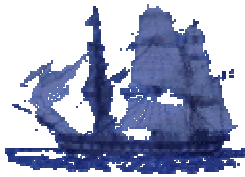
Πρώτα στην αίθουσα μπαίνει ο Ηγούμενος, ακολουθούν οι υπόλοιποι μοναχοί και τέλος οι επισκέπτες. Γενικά η τροφή των αγιορειτών μοναχών είναι λιτή. Το κρέας λείπει εντελώς και συνήθως το δείπνο αποτελείται από όσπρια, ζυμαρικά, λαχανικά, ελιές, ορισμένες φορές λάδι, ψαρικά και φρούτα. Αξιόλογο είναι το παραδοσιακό ψωμί τους ενώ το κρασί τους που συνοδεύει κάθε γεύμα είναι θεσπέσιο. Στην μέση περίπου της αριστερής πλευράς της τράπεζας υπάρχει ένα άμβωνας όπου ο Αναγνώστης διαβάζει διάφορα αναγνώσματα και κηρύγματα κατά την διάρκεια του φαγητού.

Με το πέρας της τράπεζας οι επισκέπτες επιστρέφουν στο καθολικό. Εκεί τους περιμένει ο Βηματάρης η οποίος βγάζει τα Άγια Λείψανα του αρχείου της μονής στο Ιερό Βήμα για να τα προσκυνήσει ο κόσμος.

Από κει και πέρα η υπόλοιπη ημέρα είναι ελεύθερη. Αυτές είναι και οι σπουδαιότερες ίσως στιγμές όπου οι επισκέπτες τριγυρνούν στην αυλή, πηγαίνουν και ξεκουράζονται ή βρίσκουν κάποιους μοναχούς, συζητάνε μαζί τους, ακούνε τις απόψεις τους, οι μοναχοί με υπομονή και καλοσύνη προσφέρουν τις εμπειρίες και τις συμβουλές τους, και το κυριότερο δίνουν τις ευχές τους.

Το πρωί (γύρω στις 04.00) οι επισκέπτες πηγαίνουν πάλι στο καθολικό για να παρακολουθήσουν τον όρθρο και τη Θεία Λειτουργία. Ακολουθεί η τράπεζα (γύρω στις 08.00) και κατόπιν οι επισκέπτες αποχωρούν από τη μονή και συνεχίζουν το ταξίδι τους.

• Τρόπος μετάβασης και χρήσιμες πληροφορίες

Επίσκεψη στο Άγιο Όρος επιτρέπεται, σύμφωνα με το Τυπικό της μοναστικής πολιτείας, μόνο στους άντρες. Οι επισκέπτες οφείλουν, λίγες μέρες πριν από την επίσκεψη τους να τηλεφωνήσουν στα γραφεία του Άγιου Όρους, στη Θεσσαλονίκη για να κλείσουν θέση και να πάρουν έναν κωδικό αριθμό. Ο αριθμός αυτός είναι απαραίτητος μιας και είναι

περιορισμένος ο αριθμός των επισκεπτών (120) που επιτρέπονται ανά ημέρα.

Το γραφείο του Αγίου Όρους στην Θεσσαλονίκη είναι ανοικτό από τις 8:30 ως τις 14:00, και το Σάββατο από τις 10:00 ως τις 12:00. Το τηλέφωνο για να προμηθευτείτε διαμονητήριο είναι **2310 252578**, και το φαξ: 2310 222424.

Οι επισκέπτες μπορούν να πάνε οδικώς (με το αυτοκίνητο τους ή με λεωφορείο) από τη Θεσσαλονίκη ως την Ιερισσό, τα Νέα Ρόδα ή την Ουρανούπολη. Η διαδρομή είναι περίπου 140 χιλιόμετρα. Υπάρχουν και απευθείας συνδέσεις λεωφορείων ΚΤΕΛ από τις μεγάλες πόλεις της Ελλάδας με την Ουρανούπολη για να μπειτε στο Άγιο Όρος.

Οι πόλεις είναι τουριστικές, που σημαίνει ότι υπάρχουν όλων των ειδών τα καταστήματα, ξενοδοχεία αλλά και πάρκινγκ για τα αυτοκίνητα. (Τα μόνα αυτοκίνητα που επιτρέπονται στο Άγιο Όρος είναι αυτά των μονών και των εργατών που δουλεύουν σ' αυτές). Έτσι οι επισκέπτες θα πρέπει να αφήσουν τα αυτοκίνητα τους στην πόλη.

Πριν αναχωρήσουν οι επισκέπτες για το Άγιο Όρος πρέπει οπωσδήποτε να προμηθευτούν τα Διαμονητήρια τους. Αυτό γίνεται στην Ουρανούπολη, στα εκεί γραφεία του Αγίου Όρους (δεξιά από το λιμάνι). Εδώ πρέπει να βρίσκονται οι επισκέπτες τουλάχιστον μία ώρα πριν από την αναχώρηση. Απαραίτητα για το διαμονητήριο χρειάζεται η επίδειξη της αστυνομικής ταυτότητας και 10 Ευρώ.

Ειδικά για τους αλλοδαπούς επισκέπτες χρειάζονται επίσης:

- Συστατική επιστολή από την πρεσβεία της χώρας τους στην Αθήνα ή από το αντίστοιχο προξενείο της Θεσσαλονίκης.
- Άδεια εισόδου στο Όρος από το Υπουργείο Εξωτερικών της Αθήνας (Διεύθυνση Εκκλησιαστικών Υποθέσεων) ή από το Υπουργείο Βορείου Ελλάδος της Θεσσαλονίκης (Διεύθυνση Εξωτερικών Υποθέσεων).
- Διαβατήριο

Πάνω στο διαμονητήριο αναγράφονται τα στοιχεία του επισκέπτη, ο κωδικός του αριθμός, η ημερομηνία και οι ημέρες παραμονής. Συνήθως ορίζονται 4 ημέρες αλλά σε περίπτωση που ο

επισκέπτης θελήσει να μείνει περισσότερες μπορεί να ζητήσει παράταση από την Ιερά Επιστοασία στις Καρυές. Από την Ιερισσό οι επισκέπτες παίρνουν το καΐκι που τους πηγαίνει στην αριστερή πλευρά του Αγίου Όρους.

Από εκεί μπορούν να επισκεφθούν τις μονές: Χιλανδαρίου, Εσφιγμένου, Βατοπεδίου, Παντοκράτορος, Σταυρονικήτα, Ιβήρων, Μειστής Λαύρας. Για τις άλλες μονές θα πρέπει να κατέβουν στη μονή Ιβήρων (3 ώρες με το καΐκι), από εκεί να πάνε στις Καρυές (μισή ώρα με το λεωφορείο) και από εκεί στις μονές που επιθυμούν. Το δρομολόγιο της Ιερισσού γίνεται μόνο το καλοκαίρι.

Από την Ουρανούπολη ξεκινάει άλλο караβάκι που πηγαίνει στην δεξιά πλευρά και κάνει στάση στις μονές: Δοχειαρίου, Ξενοφώντος, Παντελεήμονος, Γρηγορίου, Διονυσίου, Αγίου Παύλου.

Για τις άλλες μονές οι επισκέπτες θα πρέπει να κατέβουν στο λιμάνι της Δάφνης (2 ώρες με το караβάκι) και από εκεί στις Καρυές (μισή ώρα με το λεωφορείο).

Η συγκοινωνία στο Άγιο Όρος, βέβαια, δεν είναι επαρκής. Έτσι, εκτός από τα καΐκια και τα λεωφορεία μπορούν όποιοι θέλουν να μισθώσουν αυτοκίνητο για να τους πάει στον προορισμό τους. Πάντως οι επισκέπτες πρέπει να είναι και προετοιμασμένοι για αρκετό περπάτημα.

Παλαιόχωρα

• Τυροκομική επιχείρηση Γ. Βαλμάς & ΣΙΑ Ο.Ε

Στην Παλαιόχωρα της Χαλκιδικής λειτουργεί η τυροκομική επιχείρηση Γ. ΒΑΛΜΑΣ & ΣΙΑ Ο.Ε. Δραστηριότητα της επιχείρησης αποτελεί κυρίως η παραγωγή και η χονδρική πώληση διάφορων τύπων τυριού καθώς και μυζήθρας όπως και η εμπορία αγελαδινού τυριού. Βασικά προϊόντα της επιχείρησης είναι η φέτα (προϊόν ΠΟΠ), το

κατσικίσιο τυρί, το λευκό τυρί, το αγιορείτικο καλαθάκι, η μυζήθρα και η κρέμα.

Η κύρια πρώτη ύλη, που είναι κατά βάση το πρόβειο και το κατσικίσιο γάλα, προμηθεύεται από 400 ειδικά επιλεγμένους κτηνοτρόφους των νομών Θεσσαλονίκης, Χαλκιδικής, Σερρών, Καβάλας και Δράμας.

Τα προϊόντα της επιχείρησης διατίθενται σε ολόκληρη την επικράτεια με ένα δίκτυο αντιπροσώπων που καλύπτει

επαρκώς τις ανάγκες κατανάλωσης των περιοχών στις οποίες απευθύνονται τα προϊόντα. Αξίζει να σημειωθεί ότι η φέτα που είναι και το βασικότερο προϊόν της επιχείρησης ανήκει στα προϊόντα Προστατευμένης Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ).

Με τη συμβολή του ΟΠΑΑΧ η μονάδα εκσυγχρονίστηκε και συγκεκριμένα προμηθεύτηκε νέο εξοπλισμό συντήρησης γάλακτος, παστερίωσης και τυροκόμησης. Τα παραπάνω στοιχεία αποδεικνύουν την κοινωνικοοικονομική σημασία της Γ. ΒΑΛΜΑΣ & ΣΙΑ Ο.Ε. σε μία χαρακτηριζόμενη ως φθίνουσα οικονομικά αγροτική και ορεινή περιοχή της χώρας μας όπως η Β. Χαλκιδική.

Πηγές: http://www.aneth.gr/erga_opaax/1320/1320.asp
<http://www.agro-tour.net>

Άγιος Παύλος

• Οινοποιείο Ευάγγελος Τσάνταλης Α.Ε.

Η οικογένεια Τσάνταλη δημιουργεί οίνους και αποστάγματα από το 1890. Η φιλοσοφία της εστιάζεται στη δημιουργία και τη διάθεση οίνων και αποσταγμάτων υψηλής ποιότητας που δημιουργούνται με σεβασμό στην παράδοση των περιοχών από όπου προέρχονται.

Η οινοποιία Τσάνταλη διαθέτει ιδιόκτητους αμπελώνες και οινοποιεία στον Άγιο Παύλο Χαλκιδικής, στο Άγιο Όρος, στη Ραψάνη, στη Νάουσα και στη Μαρώνεια Θράκης.

Με την αναγέννηση ιστορικών αμπελώνων και ποικιλιών, με την υιοθέτηση της βιολογικής και ολοκληρωμένης αμπελοκαλλιέργειας, με μία ισχυρή επιστημονική ομάδα και με ένα ολοκληρωμένο εμπορικό δίκτυο και εξαγωγές σε περισσότερες από 45 χώρες, η οινοποιία Τσάνταλη πρωτοστατεί διεθνώς στην προσπάθεια για την ανάδειξη των

ελληνικών οίνων και αποσταγμάτων.

Μια σύντομη αναδρομή στην ιστορία και στην πορεία των δύο εταιριών αλλά και των συντελεστών τους, μας οδηγεί στο πολύ πιθανό ενδεχόμενο η νέα αυτή συνεργασία να έχει μια ευρύτερη, μελλοντική προοπτική:

Η «Ευάγγελος Τσάνταλης Α.Ε.» ξεκίνησε την πορεία της από την αλησμόνητη πατρίδα της Ανατολικής Θράκης το 1890, από τον ιδρυτή της Γιωργάκη Τσάνταλη. Οι δύο γιοί του, Θόδωρος (ο πρεσβύτερος) και Ευάγγελος, έμαθαν την τέχνη του κρασιού και της απόσταξης, αλλά την μετέπειτα πορεία της οικογένειας σφράγισε μόνο ο ένας: Ο Ευάγγελος Τσάνταλης, ο οποίος δημιούργησε το πρώτο, μικρό οινοποιείο στις Σέρρες το 1938, μαζί με τον μεγαλύτερο αδελφό του. Το 1945 οι δύσκολες εποχές εκείνης της περιόδου, οδήγησαν ολόκληρη την οικογένεια στην Θεσσαλονίκη. 25 χρόνια αργότερα (1970), ο Ευάγγελος Τσάνταλης δημιούργησε το οινοποιείο της Νάουσας μαζί με ιδιόκτητους αμπελώνες (ο μεγαλύτερος αδελφός του είχε επιστρέψει στις Σέρρες) και το 1971 ιδρύθηκε η «Ευάγγελος Τσάνταλης Α.Ε.» με έδρα τον Άγιο Παύλο Χαλκιδικής όπου βρίσκεται το κεντρικό οινοποιείο, ένα μέρος των αμπελώνων και οι εμφιαλωτικές εγκαταστάσεις της εταιρίας. Η εταιρία επεκτάθηκε στο Άγιο Όρος (με καλλιέργεια αμπελιών) και αργότερα τόσο στην Ραψάνη του Ολύμπου (με το οινοποιείο Ραψάνης) όσο και στην Μαρώνεια της Θράκης (με αμπελώνες και οινοποιείο).

Ο Ευάγγελος Τσάνταλης δημιούργησε μια μεγάλη και οικονομικά εύρωστη εταιρία με την συνεργασία του ανιψιού του Δρ. Γιώργου Τσάνταλη (διατηρεί ένα ποσοστό 25% των μετοχών της εταιρίας) ο οποίος ανέπτυξε ένα εκτεταμένο δίκτυο πωλήσεων σε δεκάδες χώρες του εξωτερικού, συνεισφέροντας σημαντικά όχι μόνο στον συνολικό κύκλο εργασιών αλλά και στην εξάπλωση της φήμης της εταιρίας σε παγκόσμιο επίπεδο.

Μετά τον θάνατο του Ευάγγελου Τσάνταλη (1996) η διοίκηση της εταιρίας πέρασε στην επόμενη γενιά της οικογένειας. Μία εκ των δύο θυγατέρων του, η Ιωάννα Τσάνταλη (σύζυγος του κοσμηματοπώλη Βιλδιρίδη, με μία μικρή κόρη - ελέγχει το 37% περίπου της Εταιρίας) είναι Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της «Ευάγγελος Τσάνταλης Α.Ε.».

Ανάλογο ποσοστό μετοχών κατέχει και η Χάιδω Τσάνταλη, η δεύτερη, μεγαλύτερη κόρη του Ευάγγελου Τσάνταλη μητέρα δύο θυγατέρων που σπουδάζουν. Η Χάιδω Τσάνταλη δεν ασχολείται με την διοίκηση της εταιρίας, αλλά ο σύζυγός της Άγγελος Δημητριάδης ασκεί ουσιαστική διοίκηση με την ιδιότητα του Διευθύνοντος Συμβούλου.

Κατά το παρελθόν είχαν κυκλοφορήσει επίμονα φήμες για ενδιαφέρον αγοράς της εταιρίας από την Coca-Cola Τρία Έμφιλον, οι οποίες όμως δεν επαληθεύτηκαν.

Η «Ευάγγελος Τσάνταλης Α.Ε.» τα τελευταία χρόνια βρίσκεται στην πρώτη θέση του πίνακα των ελληνικών οινοποιητικών εταιριών με κύκλο εργασιών της τάξεως των 40 εκ. Ευρώ μαζί με τα αποστάγματα που παράγει (Ούζο, Τσίπουρο κ.α.) : Το 2005 ο κύκλος εργασιών της εταιρίας ήταν 40.855.541 Ευρώ και το 2008 40.886.094 Ευρώ παρουσιάζοντας μια σταθερότητα η οποία όμως μπορεί να αποδειχτεί «εύθραυστη» μέσα στην δύσκολη, τρέχουσα οικονομική συγκυρία.

Το 55% περίπου της ετήσιας παραγωγής της Τσάνταλη εξάγεται σε διάφορες χώρες της Ευρώπης, στις ΗΠΑ, στον Καναδά, στη Βραζιλία, στην Αυστραλία, στην Κίνα, στη Ρωσία και σε πολλές ακόμα χώρες.

Το οινοποιείο Τσάνταλη Αγίου Παύλου είναι το κύριο οινοποιείο της εταιρείας και βρίσκεται στην ομώνυμη περιοχή της Χαλκιδικής, κοντά στη θάλασσα, ωφελούμενο από το θαλασσίνο αεράκι του Αιγαίου πελάγους. Οι κυριότερες ποικιλίες αμπέλου που καλλιεργούνται στους αμπελώνες τους είναι οι σοβινιόν μπλαν, ασύρτικο και μερλό. Οι κυριότερες ετικέτες από σταφύλι των αμπελώνων Τσάνταλη Αγίου Παύλου και των γύρω συνεργαζόμενων αμπελουργών περιλαμβάνουν τις σειρές «Halkidiki», «Tsantali Organic Cabernet Sauvignon» και «Tsantali Organic Assyrtiko».

Πηγές:

<http://www.newwinesofgreece.com>

<http://www.x-hellenica.gr>

Δουμπιά

Το χωριό **Δουμπιά Χαλκιδικής** βρίσκεται 25 χιλιόμετρα βορειοδυτικά του Πολύγυρου, είναι χτισμένο στους πρόποδες του υψώματος Κουρτίνα και ανήκει γεωγραφικά στην Κεντρική Μακεδονία. Έχει εγγεγραμμένους συνολικά 587 κατοίκους, κατά την απογραφή του 2001, αλλά ο μόνιμος πληθυσμός του ανέρχεται στα 500 περίπου άτομα. Με τις νέες ρυθμίσεις του Υπουργείου Εσωτερικών ανήκει στον Καποδιστριακό Δήμο Ανθεμούντα Χαλκιδικής με πληθυσμό 4.540 κατοίκους και αποτελεί ένα από τα τέσσερα δημοτικά διαμερίσματά του. Ανήκει στην περιοχή των Ζερβοχωρίων Χαλκιδικής, οι κάτοικοί του ασχολούνται κυρίως με τη γεωργία και την κτηνοτροφία, ενώ μία μερίδα αυτών εργάζεται στα μεταλλεία Γερακινής. Στο χωριό υπάρχουν νηπιαγωγείο και δημοτικό σχολείο, τοπική ποδοσφαιρική ομάδα, η οποία αγωνίζεται στο βόρειο όμιλο στη Β' κατηγορία, και πολιτιστικός σύλλογος, με το όνομα "Ζωοδόχος Πηγή". Ο κεντρικός ναός είναι αυτός της Αγίας Παρασκευής. Η αξιοποίηση των ονομαστών πηγών με το ομώνυμο μεταλλικό νερό, συνέβαλε αποφασιστικά στην αναζωογόνηση του τόπου.

• Η ιστορία του χωριού

Η κατοίκηση στα Δουμπιά ξεκίνησε την προϊστορική εποχή, καθώς γύρω από τον οικισμό βρέθηκαν: μια θέση της μέσης παλαιολιθικής, τρεις νεολιθικοί οικισμοί και δύο θέσεις της ύστερης εποχής του χαλκού. Στα ιστορικά χρόνια, στα βόρεια του χωριού αναπτύχθηκε η πόλη των αρχαίων Καλινδοίων όπου σήμερα διεξάγονται ανασκαφές. Η πόλη αυτή άκμασε κατά την κλασική, ελληνιστική και ρωμαϊκή εποχή. Λείψανα κατοίκησης των ιστορικών χρόνων εντοπίστηκαν σε επτά περιοχές, πρόκειται κυρίως για αγροικίες της ρωμαϊκής εποχής. Στο χώρο όπου σήμερα βρίσκεται το παρεκκλήσι των Αγίων Αποστόλων, τον 1ο αιώνα μ.Χ υπήρχε ιερό των Νυμφών και του Διονύσου. Κατοίκηση υπήρχε και στα βυζαντινά χρόνια καθώς μέσα στο χωριό βρέθηκαν νομίσματα του 11ου και του 13ου αιώνα.

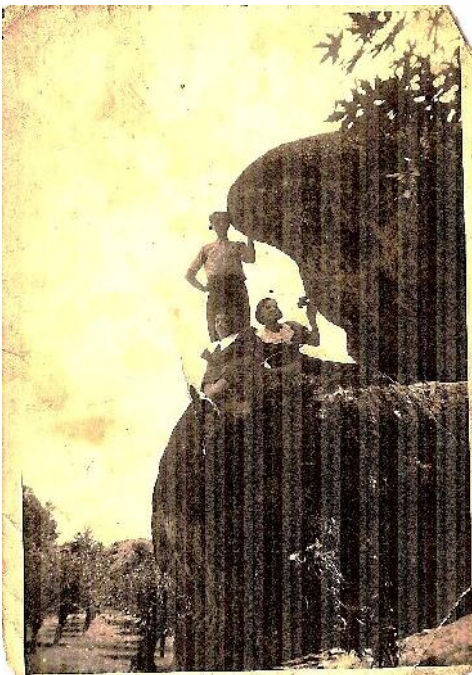
Τα Δουμπιά αναφέρονται στις πηγές από το έτος 1445, ως τιμάριο κάποιου Οθωμανού, τη χρονιά εκείνη είχε 16 νοικοκυριά. Το 1519 έχει 90 νοικοκυριά, το 1527, 133 και το 1568, 88 νοικοκυριά. Το 1771 καταβάλλει 3100 χιλιάδες γρόσια φόρο για τα κάρβουνα που παράγει και τα οποία χρησιμοποιούνται στα μεταλλεία των Σιδηροκαυσίων. Το χωριό καταστράφηκε το 1821 κατά την επανάσταση της Χαλκιδικής, λόγω και της συμμετοχής σε αυτή της γνωστής οικογένειας Δουμπιώτη. Οι περισσότεροι κάτοικοι του σκοτώθηκαν, άλλοι διασκορπίστηκαν και όσοι γλίτωσαν κατέφυγαν στη Σκόπελο. Στη νότιο Ελλάδα συνέχισαν τον αγώνα της ανεξαρτησίας. Ιδιαίτερα

διακρίθηκαν τα αδέρφια Κωνσταντίνος (1793-1860), Βασιλικός(1794-1853), Νικόλαος(1796) και Πολυχρόνης Θεοφίλου Δουμπιώτης (1806-1832) το 1821, επίσης ο Εμμανουήλ Δουμπιώτης (1800-1870), ο Δημητράκης Ανδρέα, ο Νικόλαος Γεωργίου και ο Αθανάσιος Τζάκας (1799-1870), ο Ευθύμιος Αθανασίου, οι αδελφοί Καραπατάκη, ο Ιωάννης Δουμπιώτης το 1854, ο Κοσμάς Δουμπιώτης (1826-1922) το 1878, ο Νικόλαος (1866-1951) και ο Δημήτριος Δουμπιώτης (1874-1917) κατά τον Μακεδονικό αγώνα το 1907. Τελευταίος στη μακρά λίστα της οικογένειας ήταν ο Ιωάννης Δουμπιώτης (1916-1940) γιος του Νικολάου, ο οποίος σκοτώθηκε στον ελληνοϊταλικό πόλεμο του 1940.

Στις αρχές του 1800 ένας Τούρκος μπέης, ο Μουσά Κιαζήμ, αρχιθυρωρός του Σουλτάνου, πήρε το χωριό υπό την κατοχή του και το έκανε τσιφλίκι. Οι κάτοικοι του χωριού εργάζονταν στον Μπένι ως υποτακτικοί στα χωράφια του. Κατά το Μωαμεθανικό έτος 1269 (1852), τριάντα τρεις ντόπιοι γέροντες αγόρασαν το χωριό και τα κτήματα από τον Μπένι και υπόγραψαν ταπί (συμβόλαιο) μαζί του για την αγοραπωλησία. Το ταπί της αγοραπωλησίας υπάρχει σήμερα στο Κοινοτικό Γραφείο. Οι τριάντα τρεις αυτοί γέροι κατά την παράδοση, τιμής ένεκεν, πήραν "μεράδι" (κλήρο) -για το ιστορικό αυτό γεγονός- από μια λωρίδα χωράφι επί

πλέον από τους υπολοίπους κατοίκους, στην τοποθεσία του χωριού που σήμερα ονομάζεται «λωρίδια». Τα άλλα αγροκτήματα μοιράστηκαν όλα μαζί στους κατοίκους. Έκτοτε άρχισε σιγά σιγά να μεγαλώνει το χωριό. Αρχηγός του χωριού ήταν μια χανούμισσα από το «Γκιουρέν», η οποία ονειρεύτηκε ότι υπήρχε νερό εντός του χωριού, ενώ το χωριό στερούνταν πηγής ποσίμου νερού. Πράγματι την άλλη ημέρα λέγοντάς το στους κατοίκους και υποδεικνύοντας τους το μέρος, πήγαν να σκάψουν και όντως βρέθηκε νερό. Η περιοχή αυτή έως και σήμερα ονομάζεται "Νερομάνα". Από εκεί με πλακόστρωτα αυλάκια - αυτοσχέδιο δίκτυο ύδρευσης- οδήγησαν το νερό στην πλατεία του χωριού, για να είναι πιο εύκολη η πρόσβαση των κατοίκων, και έχτισαν βρύση, η οποία υπάρχει έως σήμερα.

Το χωριό πήρε την ονομασία του από τους δύο τύμβους - τάφους- που υπήρχαν στον κάμπο, βόρεια του χωριού. Η λέξη τύμβος, στην τοπική διάλεκτο έγινε τούμπα - "τουμπιά" με αποτέλεσμα να καθιερωθεί και να ονομαστεί το χωριό με το όνομα Δουμπιά έως και σήμερα. Μια άλλη άποψη υποστηρίζει ότι η λέξη Δουμπιά στα σλαβικά σημαίνει βελανιδιά. Ίσως λοιπόν ονομάστηκε έτσι από το δάσος βελανιδιών που υπήρχε στο χώρο.

Η εκκλησία της Αγίας Παρασκευής ανακαινίστηκε εκ βάθρων το 1852, με άδεια που παραχώρησε με φερμάνι του σουλτάνου. Το σημαντικότερο κειμήλιο που σώζεται στην εκκλησία είναι ένα ρωσικό αντιμήνσιο του 1707. Επίσης στην κοινότητα φυλάσσεται το *Οθωμανικό αρχείο Δουμπιών*,

το οποίο περιλαμβάνει 1300 περίπου έγγραφα της Τουρκοκρατίας που χρονολογούνται από το 1850 έως το 1912. Πρόκειται κυρίως για ταπίά, χοτζέτια, νοφούζια, αποδείξεις φόρων και άλλα έγγραφα

των κατοίκων των Δουμπιών. Ανάμεσα σε αυτά είναι και το πωλητήριο του 1852 με το οποίο οι κάτοικοι αγόρασαν το χωριό το οποίο μέχρι τότε ανήκε ως τσιφλίκι στον Μουστά Κιαζήμ μπέη. Επίσης υπάρχει αντίγραφο φερμανιού με το οποίο παραχωρείται άδεια για την επισκευή της εκκλησίας της Αγίας Παρασκευής το 1851. Αξιοθέατα του χωριού είναι οι οκτώ νερόμυλοι, με σημαντικότερους και πιο καλά διατηρημένους, το νερόμυλο του Πιπερά (1890), του Κουτσού (1865) και του Τσουρέλα (1888).

Οι ντόπιοι πίστευαν ότι από αρχαιότατων χρόνων το χωριό βρισκόταν στην τοποθεσία «Βασμούρα» όπου βρέθηκαν και αρκετά αρχαιολογικά ευρήματα.

• Ανθρακούχο Φυσικό Μεταλλικό Νερό Δουμπιά

Το ανθρακούχο φυσικό μεταλλικό νερό Δουμπιά προέρχεται από την φημισμένη πηγή των Αγίων Αποστόλων στη Χαλκιδική. Σύμφωνα με την παράδοση πέρασε αρκετές από τις μέρες του εκεί ο

Απόστολος Παύλος και ευλόγησε αυτά τα νερά που τον βοήθησαν να ανακτήσει τις δυνάμεις του και να συνεχίσει την πορεία του.

Είναι πηγή με μοναδικότητα. Η μοναδικότητα αυτή απορρέει από την υψηλή συγκέντρωση Μαγνησίου και Ασβεστίου, καθιστώντας το ευεργετικό για τον ανθρώπινο οργανισμό. Τα δύο αυτά στοιχεία, όπως είναι ευρέως γνωστό, ωφελούν την υγεία προσφέροντας υποστήριξη για την καρδιά, την

πίεση και σαφώς την πέψη. Ως ανθρακούχο, το νερό Δουμπιά είναι επιπλέον ευφραντικό, παρέχοντας στον καταναλωτή την μοναδική αίσθηση ικανοποίησης και τέρψης.

Η διαχείριση και εκμετάλλευση της πηγής Δουμπιά, ανήκει πλέον στην εταιρεία Μαλαματίνα Α.Ε. Με σημαντικές επενδύσεις σε μηχανολογικό εξοπλισμό, με υποδομές που είναι σύμφωνες με τα νέα αυστηρά Ευρωπαϊκά πρότυπα και σε συνεργασία με κορυφαίους ειδικούς στον τομέα της επεξεργασίας και εμφιάλωσης το Ανθρακούχο Φυσικό Μεταλλικό Νερό Δουμπιά κυκλοφορεί και πάλι στην αγορά.

Πηγές:

Βικιπαίδεια, www.doubia.gr

Επίλογος - Συμπεράσματα

Η ερευνητική εργασία ήταν μια καλή ευκαιρία να γνωρίσουμε καλύτερα τον τόπο μας. Οι πληροφορίες που συγκεντρώσαμε και παρουσιάσαμε ήταν ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες και επιμορφωτικές .

Έτσι διαπιστώσαμε ότι ο νομός της Χαλκιδικής συνδυάζει τεράστιο φυσικό, ιστορικό, τουριστικό, θρησκευτικό και επιχειρηματικό-οικονομικό ενδιαφέρον. Είναι αξιοθαύμαστο το πώς συνδυάζονται σε τέτοιο βαθμό και σε μια μικρή αναλογικά γεωγραφική έκταση όλοι αυτοί οι παράγοντες.

Σε κάθε περίπτωση οι πληροφορίες που συλλέξαμε μας φώτισαν άγνωστες πτυχές του τόπου μας και μας έκαναν ακόμα πιο υπερήφανους που κατοικούμε σε αυτά τα ευλογημένα μέρη.

Συντελεστές Εργασίας

Στην εργασία συνεργάστηκαν οι μαθητές της Α' τάξης του Εσπερινού ΓΕΛ Πολυγύρου:

- Αλβανός Μάριος
- Γκορτσίλας Φώτιος
- Ζώτο Γκέρντι
- Καντερής Ηρακλής
- Κομπόγιαννος Αργύριος
- Μάλια Αλεξ
- Μουρατίδης Δημήτριος
- Μπαρούμας Χριστόφορος
- Νικολαΐδης Χρήστος
- Παπαοικονόμου Στεριανή
- Πέτρου Κωνσταντίνος
- Σακελλαρίου Ειρήνη
- Σαλονικιός Ιωάννης
- Σγούρου Ιωάννα
- Σκουντούρογλου Αντώνιος
- Τόντρι Εριόλ
- Τσίγγανος Κωνσταντίνος
- Τσολάκου Χρήστος

και οι υπεύθυνοι καθηγητές:

- Ακαλίδης Θεόδωρος , Καθηγητής Φυσικής ΠΕ04.01
- Καμπερίδης Κωνσταντίνος, Καθηγητής Πληροφορικής ΠΕ19

Πολύγυρος, Απρίλιος 2013